

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2021 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	13
8.	EKLER.....	83

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu.....	5
Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri	7
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler.....	8
Tablo 8: Şirketlerdeki Sermaye Tutarları ile Mali Tablolarda Kayıtlı Tutarların Karşılaştırılması	16
Tablo 9: İdarenin İller Bankası AŞ’de Kayıtlı Sermaye Bilgisi	18
Tablo 10: Amortisman Ayrılmamış Maddi Duran Varlıklar	20
Tablo 11: Kayıtlı Değerinden Fazla Amortisman Ayrılmış Maddi Duran Varlıklar	21
Tablo 12: Kamu Kurumlarından Alacaklar	24
Tablo 13: Diğer Kamu İdarelerine Bedelsiz Devri Yapılan Taşınmazlar	28
Tablo 14: İdareye Bağışlanan Taşınmazlar	29
Tablo 15: İştiraklerin 6 Yıllık Sermaye Artışı, Kar/Zarar Durumu, Personel Sayıları Tablosu.....	32
Tablo 16: İhale Edilmeden Sözleşmesi Uzatılan Taşınmazların Listesi	69

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirketi
GASKİ	Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi
GAZDAŞ	Gaziantep Doğal Gaz Dağıtım AŞ
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TEDAŞ	Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ
ÜFE	Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Şirketlerdeki Sermaye Payları ile Mali Tablolardaki Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması
2. İller Bankası AŞ Sermaye Payı ile Mali Tablolardaki Tutar Arasında Uyumsuzluk Olması
3. Maddi Duran Varlıkların Amortisman İşlemlerinde Hatalar Bulunması
4. Kamu Kurumlarından Alacakların Hatalı Muhasebeleştirilmesi
5. İşletme Hakkı Devredilen Varlıkların Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabında İzlenmemesi
6. Konusu Kalmayan Alacağın Muhasebe Çıkış Kaydının Yapılmaması
7. Diğer Kamu İdarelerine Bedelsiz Devri Yapılan Taşınmazların Muhasebe Çıkış Kayıtlarının Yapılmaması
8. İdareye Bağışlanan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
9. Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Büyükşehir Belediye İştiraklerinin Sürekli Zarar Etmesini Önleyici Tedbirlerin Alınmaması
2. İdare Tarafından Protokol ile Bir Vakfa Nakdi Kaynak Aktarımında Bulunulması
3. Büyükşehir Belediye Başkanına Belediyeye Ait Salonların Kiralanmasında Ücret Alınmama Yetkisi Verilmesi
4. Sözleşmeli Olarak İstihdam Edilen Personelin Müdür ve Şef Olarak Görevlendirilmesi
5. Avukatlık Vekalet Ücretinin Dağıtımında Hatalı Uygulamaların Bulunması
6. Zabıta Hizmetlerinin Yürütülmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması
7. Performans Kriterleri Belirlenmeden Personele İkramiye Ödenmesi
8. Sözleşmeli Personele Ödenen Sosyal Denge Tazminatının Prime Esas Kazanca Dâhil Edilmemesi

9. İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması
10. Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması
11. Nikah Hizmetlerinin Belediye Personeline İndirimli Olarak Verilmesi
12. İdareye Ait Kreş İçin Belirlenen Ücret Tarifesinin İlgili Tebliğe Aykırı Olması
13. Evsel Katı Atık Ücretine Ait Herhangi Bir Tahsilatın Yapılmaması
14. Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Alınmaması
15. Kiraya Verilen Bazı İşyerlerinin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Bulunmaması
16. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyette Bulunan İşyerlerine Kapatma ve İdari Para Cezası Uygulanmaması
17. İlçe Belediyesine Gönderilmesi Gereken Bazı Payların Gönderilmemesi
18. Toptancı Halinin İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması
19. Taşınmaz Kiralamalarında Mevzuata Aykırı Olarak Kira Süresinin Uzatılması
20. Taşınmaz Tahsisi Açısından Kamu Kurum ve Kuruluşu Niteliğinde Olmayan Kamu Şirketine ve Özel Şirkete Taşınmaz Tahsisi Yapılması
21. İdarenin Şirketine İşletme Hakkı Devredilen Taşınmazın Şirket Tarafından Üçüncü Kişiye İhalesiz Kiraya Verilmesi
22. Sözleşme Yükümlülüğünü Yerine Getirmeyen Kiracının İhale Yasaklısı Yapılmaması
23. Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi
24. Meclis Karar Özetlerinin Yayımlanmaması
25. Geriye Dönük Yevmiye Kaydı Yapılması
26. Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi
27. Kiraya Verilen Duran Varlıkların Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi

---

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımı şeklindedir. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddesinde belirtilen altyapı ve ulaşım hizmetleri büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu altındadır.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

---

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasındaki ilişkiler ve hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında düzenleyici, bağlayıcı karar alma yetkisi verilmiştir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5216 sayılı Kanun'da Büyükşehir Belediye organları; Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi, biri Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere elli üç üyeden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediye Meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Büyükşehir Belediye personeli Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında doğrudan Başkana bağlı beş birim belirlenmiştir. Bunlar; Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu Başkanlığı ve İç Denetim Birim Başkanlığıdır. Doğrudan Başkana bağlı diğer birim olan Genel Sekreterlik idarenin en önemli icra organıdır.

Kadın Aile Eğitim ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı, Zabıta Daire Başkanlığı, İtfaiye Daire Başkanlığı, Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Fen İşleri Daire Başkanlığı, Çevre Koruma, Sıfır Atık ve İklim Değişikliği Daire Başkanlığı, Doğal Hayatı Koruma ve Hayvanat Bahçesi Daire Başkanlığı, Tarımsal Hizmetler ve Gıda Daire Başkanlığı, Ulaşım Daire Başkanlığı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, İnsan Kaynakları ve Kurumsal Gelişim Daire Başkanlığı, Sağlık Hizmetleri ve Engelliler Daire Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Gençlik Hizmetleri ve Spor Daire Başkanlığı, Kültür ve Turizm Daire Başkanlığı, İletişim Daire Başkanlığı, Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı, Mali Hizmetler Daire Başkanlığı, Değerler Eğitimi ve Gönüllü Kuruluşlar Daire Başkanlığı, Kent Estetiği ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı doğrudan Genel Sekretere bağlı olan birimlerdir. Genel Sekretere bağlı dört Genel Sekreter Yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin seksen dokuz hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	4495	613
Sözleşmeli Personel	559	228
Kadrolu İşçi	2247	56
Geçici İşçi	-	-
Toplam	7301	897
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	2212

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü olmak üzere bir tane bağlı kuruluşu bulunmaktadır.

Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesine bağlı olarak büyükşehir belediye sınırları içerisinde 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la belirlenen su ve kanalizasyon işlerini yapmak üzere kurulmuştur.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu toplam 10 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	110.570.000,00	10.043.669,86	120.613.669,86	106.395.494,81	14.218.175,05	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	13.470.000,00	1.812.997,68	15.282.997,68	14.301.442,00	981.555,68	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	622.979.000,00	242.062.564,80	865.041.564,80	829.944.876,89	35.096.687,91	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	250.200.000,00	-19.055.924,55	231.144.075,45	231.144.075,45	0,00	0,00
05	Cari Transferler	0,00	77.255.000,00	31.863.192,03	109.118.192,03	102.459.133,46	6.659.058,57	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	638.666.000,00	111.111.539,04	749.777.539,04	737.134.396,70	12.643.142,34	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	26.860.000,00	107.550.000,00	134.410.000,00	134.174.000,00	236.000,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	120.000.000,00	69.611.961,14	189.611.961,14	189.611.961,14	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	110.000.000,00	-110.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Toplam	0,00	1.970.000.000,00	445.000.000,00	2.415.000.000,00	2.345.165.380,45	69.834.619,55	0,00
--------	------	------------------	----------------	------------------	------------------	---------------	------

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin 2021 mali yılı bütçesi ile 1.970.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2021 yılı ödenek toplamı 2.415.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 2.345.165.380,45 TL bütçe gideri yapılmış, 69.834.619,55 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	17.210.000,00	14.673.022,98	43.095,45	14.629.927,53	85,00
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	134.653.000,00	197.142.337,71	1.391.759,33	195.750.578,38	145,37
04-Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	13.220.000,00	15.828.389,01	3.000,00	15.825.389,01	119,71
05-Diğer Gelirler	1.299.317.000,00	1.458.570.321,16	144.586,78	1.458.425.734,38	112,25
06-Sermaye Gelirleri	640.600.000,00	670.574.172,53	0,00	670.574.172,53	104,68
08-Alacaklardan Tahsilat	160.000.000,00	160.705.315,19	0,00	160.705.315,19	100,44
09-Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	2.265.000.000,00	2.517.493.558,58	1.582.441,56	2.515.911.117,02	111,08

Buna göre 2021 yılında net bütçe geliri %111,08 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%145,37), alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler (%119,71), diğer gelirler (%112,25), sermaye gelirleri (%104,68) ve alacaklardan tahsilat (%100,44) beklenenin üstünde, vergi gelirleri (%85,00) ise beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	110.570.000,00	106.395.494,81	96,22
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	13.470.000,00	14.301.442,00	106,17
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	622.979.000,00	829.944.876,89	133,22
04-Faiz Giderleri	250.200.000,00	231.144.075,45	92,38
05-Cari Transferler	77.255.000,00	102.459.133,46	133,62

06-Sermaye Giderleri	638.666.000,00	737.134.396,70	115,41
07-Sermaye Transferleri	26.860.000,00	134.174.000,00	499,53
08-Borç Verme	120.000.000,00	189.611.961,14	158,01
09-Yedek Ödenekler	110.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	1.970.000.000,00	2.345.165.380,45	119,04

Buna göre 2021 yılında bütçe giderleri %119,04 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sermaye giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %15,41 oranında aşılmıştır. Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri (%106,17), mal ve hizmet alım giderleri (%133,22), cari transferler (%133,62), sermaye transferleri (%499,53) ve borç verme (%158,01) beklenenin üstünde gerçekleşirken, diğer giderler beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2020 yılının 2019 yılına, 2021 yılının 2020 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oran (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oran (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	12.240.298,35	13.381.366,93	14.629.927,53	9,32	9,33
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	158.876.707,04	168.696.465,23	195.750.578,38	6,18	16,04
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	10.435.079,47	25.970.845,01	15.825.389,01	148,88	-39,06
Diğer Gelirler	805.281.198,45	996.242.545,14	1.458.425.734,38	23,71	46,39
Sermaye Gelirleri	194.016.320,87	427.037.303,09	670.574.172,53	120,10	57,03
Toplam	1.180.849.604,18	1.631.328.525,40	2.355.205.801,83	38,15	44,37
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	506.221,78	1.304.389,48	1.582.441,56	157,67	21,32
Net Toplam	1.180.343.382,40	1.630.024.135,92	2.353.623.360,27	38,10	44,39

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2021 yılında gelirler bir önceki yıla göre 723.599.224,35 TL (%44,39) artış göstermiştir. Bu çerçevede; alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerde 10.145.456,00 TL (%39,06) azalış olmasına rağmen; vergi gelirlerinde 1.248.560,60 TL (%9,33), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 27.054.113,15 TL (%16,04), diğer gelirlerde 462.183.189,24 TL (%46,39) ve sermaye gelirlerinde 243.536.869,44 TL (%57,03) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda devralınan belde belediyelerin gelirlerinin ve aynı şekilde merkezi idare vergi gelirlerinden

alınan paylarının eklenmesi sonucu arttığı anlaşılmakla birlikte, gelir yönetiminde sağlanan başarı da bu artışta etkili olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	77.259.034,03	91.656.754,06	106.395.494,81	18,64	16,08
SGK Devlet Primi Giderleri	10.463.517,30	12.312.689,85	14.301.442,00	17,67	16,15
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	590.471.575,02	563.822.565,06	829.944.876,89	-4,51	47,20
Faiz Giderleri	218.859.096,02	213.986.358,20	231.144.075,45	-2,23	8,02
Cari Transferler	56.510.470,06	109.566.909,40	102.459.133,46	93,89	-6,49
Sermaye Giderleri	370.514.783,69	376.952.456,72	737.134.396,70	1,74	95,55
Sermaye Transferleri	48.000.000,00	66.740.563,87	134.174.000,00	39,04	101,04
Toplam	1.372.078.476,12	1.435.038.297,16	2.155.553.419,31	4,59	50,21

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2021 yılında 2020 yılına göre 720.515.122,15 TL (%50,21) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2021 yılında personel giderlerinin 14.738.740,75 TL (%16,08), sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin 1.988.752,15 TL (%16,15), mal ve hizmet alım giderlerinin 266.122.311,83 TL (%47,20), sermaye giderlerinin 360.181.939,98 TL (%95,55) ve sermaye transferlerinin 67.433.436,13 TL (%101,04) arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki giderlerin artışı Gaziantep Büyükşehir Belediyesine bağlanan belde belediyelerinden gelen personel nedeniyle artan personel sayısından kaynaklanmıştır. Cari transferlerde 7.107.775,94 TL (%6,49) azalış olmuş, buna karşın faiz giderlerinde 17.157.717,25 TL (%8,02) bir artış olmuştur. Faiz artışı devralınan beldelerin kredi faizlerinden kaynaklanmış olup, özellikle bütçe yönetiminde dengenin sağlanması amacıyla tasarrufa gidilerek, cari transferler azaltılmış ve bütçe denkliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2021 yılı Faaliyet Gideri 2.027.967.364,04 TL, Faaliyet Geliri 1.968.335.691,22 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 59.631.672,82 TL olarak gerçekleşmiştir.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Gazi Ağaç Peyzaj Eğt. Hiz. Hay. Bah. İşl. San. Tic. A.Ş.	30.050.000,00	30.050.000,00	100,00
2	Gaziantep Bilişim ve Akıllı Kent Teknolojileri A.Ş.	10.500.000,00	10.500.000,00	100,00
3	Gazibel Hizmet Müşavirlik İnş. San. Tic. A.Ş.	77.362.000,00	77.362.000,00	100,00
4	Gazi Konut İnşaat Sanayi Taahhüt ve Ticaret A.Ş.	75.947.737,50	75.947.737,50	100,00
5	Gazi Kültür Sanat Ürünleri Ticaret ve Turizm A.Ş.	24.666.000,00	24.666.000,00	100,00
6	GBB Enerji A.Ş.	10.500.000,00	10.500.000,00	100,00
7	Gazi Ulaşım Hizmetleri ve Mak. San. Tic. A.Ş.	190.000.000,00	190.000.000,00	100,00
8	Gaski Enerji ve Yatırım Hizmetleri İnş. San. Tic. A.Ş.	24.000.000,00	11.760.000,00	49,00
9	GAZDAŞ	32.500.000,00	2.600.000,00	8,00
10	Gaziantep TEKNOPARK A.Ş.	1.000.000,00	50,00	0,005

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu

bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,

- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

---

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise

---

İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, mali ve mali olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, İdare tarafından Kamu İç Kontrol Sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi çalışmaları ile İdarenin yönetim sorumluluğu kapsamında müdürlüklerle ortak çalışma yapılarak Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı hazırlanmıştır.

Bu kapsamda İdarenin iç kontrol sistemi değerlendirilmiştir. Buna göre;

İdare tarafından İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı hazırlanmış ve üst yöneticinin onayı ile Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilmiştir.

İç Kontrol Eylem Planı gerçekleştirmeleri üçer aylık dönemlerde iç kontrol bileşenlerinin (kontrol ortamı, risk değerlendirme, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim, izleme) türüne ve eylemin yapılıp yapılmadığına göre gerçekleşme sonuçları alınarak raporlaması yapılmaktadır.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrol Şube Müdürlüğü bünyesindeki her iş için süreç kartları, iyileştirme alanları, görev listeleri, performans göstergeleri tespit edilmiştir. Ancak hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir. İç Kontrol ve Ön Mali Kontrol Şube Müdürlüğü çalışmaları sonucunda elde edilen çıktının bir kısmı, diğer birimler ile paylaşılmıştır. Müdürlük, iç kontrol eylem planında belirtilen görevlerle ilgili öncü olma görevini yerine getirmektedir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ekinde yer alan "Etik Sözleşmesi" kamu idaresi personeli tarafından imzalanmıştır.

İdare organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açıkça belirlenmiştir. İdarenin teşkilatlanması hizmetlerin tamamını kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. Yetkilerin ve yetki devrinin sınırlarının belirlendiği İmza Yetkileri Yönergesi hazırlanmış ve birimlere tebliğ edilmiştir.

İdarede yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkânı sunacak yönetim bilgi sistemi mevcuttur.

İç kontrolün bir unsuru olan ön mali kontrol, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a göre yürütülmelidir. Yapılan incelemede Yönetmelik hükümlerinin büyük oranda uygulandığı tespit edilmiştir.

İdarede 7 iç denetçi kadrosu mevcut olup, fiilen 2 iç denetçi görev yapmaktadır ve iç denetim faaliyeti yürütülmektedir.

İdarede, kurumsal risk yönetim çalışmaları yapılmış olup, İdare amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskler tanımlanarak risk envanteri oluşturulmuştur. Risk envanteri her yıl güncellenmekte ve aksiyon planları oluşturulmaktadır. İyi tanımlanmış iç kontrol riskleri; gelecekte ortaya çıkabilecek bir olay ya da faaliyetin, kurumun birimlerinde, faaliyet/iş süreçlerinde belirsizliğe yol açacak unsurları ifade eder. Dolayısıyla iç kontrole ilişkin risklerin, birimlerin mikro düzeydeki iş süreçlerini etkilemeleri olası olduğu için faaliyet sürecine etki edebilme potansiyelleri mevcuttur. İdare tarafından iç kontrol faaliyetlerine ilişkin kurumsal riskler belirlenmiş, ancak iç kontrol riskleri belirlenmemiştir. Ancak, mevzuat açısından iç kontrol risklerinin belirlenmesi gerekmekte olup, İdare tarafından buna ilişkin bir çalışma yapılmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Şirketlerdeki Sermaye Payları ile Mali Tablolardaki Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması

İdarenin tamamına sahip olduğu veya ortağı olduğu şirketlerdeki sermaye tutarları ile mali tablolarda kayıtlı sermaye tutarları arasında uyumsuzluk bulunmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 178'inci maddesinde;

"Bu hesap, kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarlar ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 181'inci maddesinde;

"Bu hesap, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılır." hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca Yönetmelik'in "*Hesaba ilişkin işlemler*" başlıklı 182'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde;

"Mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştirakler gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedilir. Sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerekir..." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararların 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin şirketlerdeki toplam sermaye tutarlarından bir kısmının hiç muhasebeleştirilmediği, bir kısmının mükerrer muhasebeleştirildiği, bir kısmının 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında takip edilmesi gerekirken 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında izlendiği, bazı şirketlerin unvanlarının değiştiği, bazı şirketlerdeki sermaye paylarının devredildiği ancak mali tablolarda şirketlerin unvanlarında değişikliğe gidilmediği ve devredilen sermaye paylarının muhasebe çıkış kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tablodan görüleceği üzere;

- Gaski Enerji AŞ'de bulunan 11.760.000,00 TL sermayenin 7.372.499,00 TL'si, Gazibel AŞ'de bulunan 77.362.000,00 TL sermayenin 25.889.500,00 TL'si, Gazi Konut AŞ'de bulunan 75.947.737,50 TL sermayenin 12.772.736,50 TL'si 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

- Gazi Ağaç AŞ'de bulunan 30.050.000,00 TL sermaye 796.319,50 TL tutarında, Gazi Ulaş AŞ'de bulunan 190.000.000,00 TL sermaye 14.499.601,00 TL tutarında 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında fazla görünmektedir.

- Gaziantep Doğal Gaz Dağıtım AŞ'de (GAZDAŞ) bulunan 2.600.000,00 TL sermaye 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında takip edilmesi gerekirken 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına kaydedilmiştir.

- Gazi Organizasyon AŞ'de unvan değişikliğine gidilmesiyle sermaye payının Gazi Kültür AŞ'ye eklenmesi mali tablolara yansıtılmamış dolayısıyla Gazi Kültür AŞ'de bulunan 24.666.000,00 TL sermayenin 7.666.000,00 TL'si 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında Gazi Organizasyon AŞ adına kayıtlıdır. GBB Enerji AŞ'de bulunan 10.500.000,00 TL sermaye 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında 241.99 Diğerleri detay kodunda izlenmektedir. 241.99 Diğerleri detay kodunda kayıtlı geriye kalan 712.792,00 TL sermaye tutarına ilişkin mali tablolarda herhangi bir açıklama yer almamaktadır.

- Gazi Danışmanlık AŞ'de bulunan 2.387.501,00 TL sermaye ve Beslen Makarna AŞ'de bulunan 2.309.084,76 TL sermaye devredilmiş ancak sermaye tutarlarının 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabından çıkış kayıtları yapılmamıştır.

Tablo 8: Şirketlerdeki Sermaye Tutarları ile Mali Tablolarda Kayıtlı Tutarların Karşılaştırılması

Şirketlerdeki Sermaye (31.12.2021)		Mali Tablolarda Kayıtlı Sermaye (31.12.2021)		
Şirket Adı	Toplam Sermaye (TL)	Şirket Adı	241 Nolu Hesapta Kayıtlı Sermaye (TL)	240 Nolu Hesapta Kayıtlı Sermaye (TL)
Gazi Ağaç A.Ş.	30.050.000,00	Gazi Ağaç A.Ş.	30.846.319,50	
Gaziantep Bilişim A.Ş.	10.500.000,00	Gaziantep Bilişim A.Ş.	10.500.000,00	
Gaski Enerji A.Ş.	11.760.000,00	Gaski Enerji A.Ş.	4.387.501,00	
Gazibel A.Ş.	77.362.000,00	Gazibel A.Ş.	51.472.500,00	
Gazi Ulaş A.Ş.	190.000.000,00	Gazi Ulaş A.Ş.	204.499.601,00	
Gazi Konut A.Ş.	75.947.737,50	Gazi Konut A.Ş.	63.175.001,00	
Gazi Kültür A.Ş.	24.666.000,00	Gazi Kültür A.Ş.	17.000.000,00	
GBB Enerji A.Ş.	10.500.000,00	Gazi Danışmanlık A.Ş.	2.387.501,00	
GAZDAŞ	2.600.000,00	GAZDAŞ		2.600.000,00
Teknopark Gaziantep	50,00	Teknopark Gaziantep	50,00	
		Beslen Makarna A.Ş.	2.309.084,76	
		Gazi Organizasyon A.Ş.	7.666.000,00	
		Diğerleri	11.212.792,00	
Toplam	433.385.787,50	Toplam	405.456.350,26	2.600.000,00

Yukarıda yer verilen açıklamalardan anlaşılacağı üzere; İdarenin şirketlerdeki toplam sermaye tutarlarından 46.034.735,50 TL sermaye payı hiç muhasebeleştirilmemiş, 15.295.920,50 TL sermaye payı mükerrer muhasebeleştirilmiş, 2.600.000,00 TL sermaye payı 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına kaydedilmiş, 18.166.000,00 TL sermaye payı mali tablolarda şirketlerin güncel unvanlarıyla izlenmemiş, 4.696.585,76 TL sermaye payı devredilmesine rağmen muhasebe çıkış kayıtları yapılmamış, 712.792,00 TL sermaye payına ilişkin mali tablolarda herhangi bir açıklama yer almamış ve bu tutarın İdarenin hangi iştirakine ait olduğu tespit edilememiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle İdarenin şirketlerdeki toplam sermaye tutarlarından bir kısmının hiç muhasebeleştirilmemesi, bir kısmının mükerrer muhasebeleştirilmesi, bir kısmının hatalı muhasebeleştirilmesi ve devredilen sermaye paylarının muhasebe çıkış kayıtlarının yapılmaması sonucu, 2021 yılı mali

---

tablolarında; 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında 2.600.000,00 TL fazla, 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında ise kaydedilmeyen sermaye tutarları da dahil olmak üzere 27.929.437,24 TL eksik bilgi oluşmuştur.

BULGU 2: İller Bankası AŞ Sermaye Payı ile Mali Tablolardaki Tutar Arasında Uyumsuzluk Olması

İller Bankası AŞ tarafından İdare adına kesilen sermaye payı ile 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında kayıtlı tutar arasında uyumsuzluk bulunmaktadır.

6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un "*Ortaklık yapısı ve sermaye*" başlıklı 4'üncü maddesinde;

"(1) Bankanın ortakları il özel idareleri ve belediyelerdir.

(2) Bankanın sermayesi 9.000.000.000 (dokuz milyar) Türk Lirasıdır. Bu sermaye Cumhurbaşkanı kararı ile beş katına kadar artırılabilir.

(3) Sermaye tavanına ulaşıncaya kadar Bankanın ödenmiş sermayesine aşağıdaki kaynaklar eklenir:

a) 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarlar.

b) Bankanın vergi ve diğer yasal yükümlülükler düşüldükten sonraki yıllık safi kârından yüzde otuz oranında ayrılacak pay.

c) Diğer mevzuat hükümleri ile Banka sermayesine aktarılması uygun görülen paralar ile sermayeye eklenmek üzere yapılacak her türlü yardım ve bağışlar."

denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 178'inci maddesinde;

"Bu hesap, kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarlar ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan

tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için kullanılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; belediye ve il özel idarelerinin ortağı olduğu İller Bankası AŞ'nin ödenmiş sermayesine eklenecek kaynaklar arasında, il özel idareleri ve belediyelere dağıtılan vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarlar da yer almaktadır. Bu kesintiler il özel idareleri ve belediyelerin İller Bankası AŞ'deki sermaye paylarını ifade etmektedir. İller Bankası AŞ tarafından kesilen sermaye paylarının 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilen İller Bankası AŞ Belediye Veri ve Bilgi Bankası kayıtlarına göre İdarenin 2007 yılından itibaren birikmiş sermaye payının toplam 169.342.197,37 TL, 2021 yılı mali tablolarında 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabının ise 185.114.716,09 TL olduğu görülmüştür. Dolayısıyla İller Bankası AŞ'deki İdarenin sermaye tutarı kaydı ile 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı arasında 15.772.518,72 TL fark bulunduğu, bu farkın 2.600.000,00 TL'lik kısmının GAZDAŞ payının hatalı olarak 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına kaydedilmesinden kaynaklandığı, 13.172.518,72 TL'sinin ise İller Bankası AŞ verileri ile mali tablolar arasında olan uyumsuzluktan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 9: İdarenin İller Bankası AŞ'de Kayıtlı Sermaye Bilgisi

Yıllar	İller Bankası AŞ Kayıtlarına Göre Sermaye Payı (TL)
2007	4.213.364,54
2008	4.895.033,39
2009	2.293.459,67
2010	4.100.264,84
2011	13.233.582,52
2012	5.240.452,52
2013	6.229.487,99
2014	8.424.787,33
2015	10.197.458,24
2016	11.719.244,39
2017	13.557.241,22

2018	16.293.797,40
2019	16.998.666,81
2020	20.994.611,80
2021	30.950.744,71
Toplam	169.342.197,37

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; İller Bankası AŞ ile yazışmaların yapıldığı, muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesapta gerekli düzeltmenin gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

Ancak, söz konusu muhasebeleştirme işleminin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında 13.172.518,72 TL hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 3: Maddi Duran Varlıkların Amortisman İşlemlerinde Hatalar Bulunması

Maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmamış, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrılmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi duran varlıklar hesap grubu ile ilgili "*Hesap grubuna ilişkin işlemler*" başlıklı 187'nci maddesinde; bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 257 Birikmiş amortismanlar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 202'nci maddesinde;

"Bu hesap, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılır." denilmektedir.

Ayrıca Yönetmelik'in "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 203'üncü maddesinde; maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının yılsonunda 257 Birikmiş amortismanlar hesabına alacak, 630 Giderler hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Diğer yandan Yönetmelik'in "*Detaylı hesap planları*" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına göre, maddi duran varlıklar için ayrılan

amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabında farklı kodlarda izlenmesi gerekmektedir.

Kamu idarelerinin duran varlıklarından hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağına, buna ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının belirlenmesi amacıyla “47 Sıra Numaralı Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin Tebliğ” yayımlanmıştır.

Tebliğ’in “*Amortisman ve tükenme payına tabi duran varlıklar*” başlıklı 3’üncü maddesinde; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde muhasebe sistemine dâhil edilen maddi duran varlıklardan; arazi ve arsaların, yapım aşamasındaki sabit varlıkların, varlıkların elde edilmesi için verilen avans ve krediler ile tarihi yapıların, tarihi veya sanat değeri olan demirbaşların amortismanına tabi olmadığı açıklanmıştır.

Aynı Tebliğ’in “*Amortisman ve tükenme payı ayırma yöntemi*” başlıklı 5’inci maddesinde;

“Duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı ayrılmasında normal amortisman yöntemi uygulanır. Bu yöntemle göre varlıklar için amortisman ve tükenme payı, varlığın yararlanma süresine göre Ek-1’de yer alan Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde belirlenen oranlarda her yıl eşit olarak ayrılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabında farklı kodlarda izlenmesi ve 630 Giderler hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; detaylarına aşağıdaki tablolarda yer verilen maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmadığı, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 10: Amortisman Ayrılmamış Maddi Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortismanların Toplam Değeri (TL)	Fark (TL)
251.01.07.01	Tanımsız	596.002.384,18	0,00	596.002.384,18
251.01.07.02	Tanımsız	467.317.364,80	0,00	467.317.364,80
251.01.07.03	Tanımsız	39.663.244,79	0,00	39.663.244,79

251.01.07.04	Tanımsız	105.426.044,93	0,00	105.426.044,93
251.01.07.05	Tanımsız	13.318.213,17	0,00	13.318.213,17
251.01.07.06	Tanımsız	36.328.165,53	0,00	36.328.165,53
251.01.07.07	Tanımsız	8.937.768,03	0,00	8.937.768,03
251.01.07.08	Tanımsız	22.211.115,73	0,00	22.211.115,73
251.01.07.09	Tanımsız	16.517.359,90	0,00	16.517.359,90
251.01.07.10	Tanımsız	3.923.682,09	0,00	3.923.682,09
251.03.10.01	Barajlar	843,76	0,00	843,76
251.03.19.02	Tanımsız	2.638,40	0,00	2.638,40
252.03.01.12.04	Tersaneler	27,07	0,00	27,07
252.01.04.13.00	Tanımsız	391.653,18	0,00	391.653,18
252.03.01.13.01	Tanımsız	16,95	0,00	16,95
252.01.04.14.00	Tanımsız	1.874.614,13	0,00	1.874.614,13
253.02.07	Paketleme Makineleri	3.000,00	0,00	3.000,00

Tablo 11: Kayıtlı Değerinden Fazla Amortisman Ayrılmış Maddi Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortismanların Toplam Değeri (TL)	Fark (-) (TL)
251.01.02.00	Enerji Nakil Hatları	7.809,83	8.005,08	195,25
251.01.05.00	Tüneller	0,00	6.675.974,07	6.675.974,07
251.01.06.02	Alt Geçitler	0,00	50.491,71	50.491,71
251.01.07.00	Yollar	0,00	273.722.951,37	273.722.951,37
251.01.10.02	Göller	0,00	428.248,77	428.248,77
251.01.18.00	Şamandıra, Dolfen ve Platformlar	0,00	111.623.209,10	111.623.209,10
251.01.20.01 251.03.20.01	Meydanlar	1.940.329,93	3.869.170,82	1.928.840,89
251.01.20.03 251.03.20.03	Mesire Yerleri	5.921.860,83	11.842.926,62	5.921.065,79
251.01.20.07 251.03.20.07	Genel Mezarlıklar	664.605,46	790.797,78	126.192,32
252.01.01.03.99 252.02.01.03.99	Diğer	56.505,55	472.401,76	415.896,21
252.01.01.04.13	Düğün, Tören ve Konferans Salonları	0,00	34.465,48	34.465,48
252.01.01.09.03	Market ve Süpermarketler	95.949,86	214.742,84	118.792,98
252.01.01.09.99 252.01.04.09.99	Diğer	727.804,04	1.216.194,97	488.390,93
253.01.01	İletişim/Haberleşme Tesisleri	32.509,00	1.760.702,08	1.728.193,08
253.01.02	Enerji Tesisleri	23.943.258,64	24.415.264,55	472.005,91
253.01.99	Diğer Tesis ve Sistemler	106.319,99	148.848,00	42.528,01

253.02.03	Atölye Makineleri ve Aletleri	6.479.922,16	6.547.144,64	67.222,48
253.02.08	Etiketleme ve Numaralandırma Makineleri	519.200,00	620.000,00	100.800,00
253.02.09	Ayırma, Sınıflandırma Makineleri	10.266,00	90.107,99	79.841,99
253.02.10	Matbaacılıkta Kullanılan Makine ve Aletler	74.240,11	322.563,84	248.323,73
253.03.01	Yıkama, Temizleme ve Ütülleme Cihaz ve Araçları	1.001.587,22	1.267.917,47	266.330,25
253.03.02	Beslenme, Gıda ve Mutfak Cihaz ve Aletleri	6.269.145,23	6.821.406,59	552.261,36
253.03.04	Ölçüm, Tartı, Çizim Cihazları ve Aletleri	832.253,38	979.595,31	147.341,93
253.03.05	Tıbbi ve Biyolojik Amaçlı Kullanılan Cihazlar ve Aletler	1.299.196,10	3.074.652,88	1.775.456,78
254.01.01	Otomobiller	1.471.402,35	2.044.358,44	572.956,09
254.01.06	Mopet ve Motosikletler	524.030,79	751.206,28	227.175,49
254.02.05	Yüzer Yapılar	763.625,20	1.601.239,44	837.614,24
254.02.06	Tekneler	272.434,35	649.236,57	376.802,22
254.02.07	Botlar	380.325,76	383.857,82	3.532,06
254.03.01	Motorlu Hava Taşıtları	3.740,60	8.619,90	4.879,30
254.03.02	Motorsuz Hava Taşıtları	0,00	3.432,03	3.432,03
254.03.03	Uzay Araçları	1.094,00	4.047,00	2.953,00
254.04.01	Lokomotifler ve Elektrikli Trolleybüsler	49.560,00	15.303.792,10	15.254.232,10
254.04.02	Demiryolu ve Tramvay Araçları	69.030,00	169.141,20	100.111,20
255.01.01	Döşeme Demirbaşları	445.614,61	1.572.287,93	1.126.673,32
255.01.04	Seyahat, Muhafaza ve Taşıma Amaçlı Demirbaş Niteliğindeki Taşınır	56.317,79	68.855,77	12.537,98
255.01.05	Hastanede Kullanılan Demirbaş Niteliğindeki Taşınır	508.946,32	638.851,85	129.905,53
255.02.02	Bilgisayar Çevre Birimleri	6.835.643,81	7.580.318,69	744.674,88
255.02.03	Tekser ve Çoğaltma Makineleri	22.965,15	24.058,89	1.093,74
255.02.04	Haberleşme Cihazları	2.359.810,66	2.762.841,58	403.030,92
255.02.05	Ses, Görüntü ve Sunum Cihazları	7.494.545,47	8.455.428,02	960.882,55
255.02.99	Diğer Büro Makineleri ve Aletleri	4.038.604,31	4.511.383,38	472.779,07
255.03.01	Büro Mobilyaları	11.108.766,78	13.037.876,11	1.929.109,33
255.03.02	Misafirhane, Konaklama ve Barınma Amaçlı Mobilyalar	2.114.599,54	2.195.621,75	81.022,21
255.03.04	Bebek ve Çocuk Mobilyası ve Aksesuarları	0,00	2.270,51	2.270,51
255.03.05	Seminer ve Sunum Amaçlı Ürünler	384.737,73	552.608,34	167.870,61
255.04.01	Yemek Hazırlama Ekipmanları	117.249,62	188.602,46	71.352,84

255.05.03	Gösteri Amaçlı Hayvanlar	2.456.717,05	2.551.985,64	95.268,59
255.05.04	Koruma Altına Alınan Hayvanlar	710.097,72	958.839,32	248.741,60
255.07.01	Kütüphane Mobilyaları	297.919,06	576.072,25	278.153,19
255.07.03	Görsel ve İşitsel Kaynaklar	34.000,00	40.800,00	6.800,00
255.08.01	Eğitim Mobilyaları ve Donanımları	741.941,93	1.176.012,29	434.070,36
255.08.02	Öğrenmeyi Kolaylaştırıcı Ekipmanlar	312.533,89	430.050,50	117.516,61
255.08.04	Okul Bahçesi ve Oyun Demirbaşları	1.540.094,53	1.840.462,06	300.367,53
255.09.01	Doğa Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	79.147,59	295.495,48	216.347,89
255.09.03	Saha Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	4.007,07	5.829,81	1.822,74
255.10.02	Kontrol ve Güvenlik Sistemleri	2.794.379,50	5.042.854,96	2.248.475,46
255.11.01	Vitrinde Sergilenen Süs Eşyaları	133.954,57	382.425,56	248.470,99
255.11.02	Duvarda Sergilenen Süs Eşyaları	77.947,26	81.605,26	3.658,00
255.11.03	Masa ve Sehpalarda Sergilenen Süs Eşyaları	30.624,64	48.983,48	18.358,84
255.12.01	Yemek, Servis ve Çatal-Bıçak Takımları	0,00	26,02	26,02
255.99.01	Seyyar Kulübe, Kabin, Büfe ve Kafesler	2.009.243,16	2.620.209,06	610.965,90
255.99.02	Seyyar Tanklar ve Tüpler	360.651,66	978.435,66	617.784,00
255.99.03	Sergileme ve Tanıtım Amaçlı Taşınırlar	57.299,90	1.656.072,79	1.598.772,89

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmaması, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrılması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 257 Birikmiş amortismanlar hesabı ve 630 Giderler hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 4: Kamu Kurumlarından Alacakların Hatalı Muhasebeleştirilmesi

İdarenin kamu kurumlarından olan alacakları 139 Diğer kurum alacakları hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 13 Kurum alacakları hesap grubu ile ilgili 100'üncü maddesinde; 13 Kurum alacakları hesap grubunun, kurumca yasal yetkilere dayanılarak verilen borçlardan bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tahsili öngörülen alacakların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 139 Diğer kurum alacakları hesabı ile ilgili "Hesabın niteliği" başlıklı 107'nci maddesinde;

"Diğer kurum alacakları hesabı, yukarıdaki hesaplar kapsamına girmeyen diğer kurum alacaklarının izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Ayrıca Yönetmelik'in 140 Kişilerden alacaklar hesabı ile ilgili "Hesabın niteliği" başlıklı 110'uncu maddesinde;

"Bu hesap, faaliyet alacakları ve kurum alacakları dışında kalan alacakların izlenmesi için kullanılır." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; faaliyet alacakları ve kurum alacakları dışında kalan alacakların 140 Kişilerden alacaklar hesabında, nakit olarak verilen borçlardan kaynaklanan alacaklar dışındaki kurum alacaklarının 139 Diğer kurum alacakları hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; kamu kurumlarından olan ve detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilen toplam 11.223.894,58 TL tutarında alacağın 140 Kişilerden alacaklar hesabında izlendiği, 139 Diğer kurum alacakları hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 12: Kamu Kurumlarından Alacaklar

Sıra No	Kurum Adı	Alacak Tutarı (TL)
1	Basın İlan Kurumu	21.299,58
2	Kamu İhale Kurumu	26.196,00
3	Devlet Malzeme Ofisi	6.103.243,00
4	Gazikent Vergi Dairesi	15.962,79
5	İpekyolu Kalkınma Ajansı	5.011.797,37
6	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 7. Bölge Müdürlüğü	1.378,00
7	Gaziantep Nizip İcra Müdürlüğü	485,76
8	Bursa 12. İcra Müdürlüğü	43.532,08
Toplam		11.223.894,58

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 139 Diğer kurum alacakları hesabında 11.223.894,58 TL eksik, 140 Kişilerden alacaklar hesabında ise bu tutar kadar fazla bilgi oluşmuştur.

BULGU 5: İşletme Hakkı Devredilen Varlıkların Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabında İzlenmemesi

İdarenin maddi duran varlıklarında kayıtlı bulunan ve hizmet imtiyaz sözleşmesine göre işletme hakkı devredilen tramvay hatları ve istasyonları 256 Hizmet imtiyaz varlıkları hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 256 Hizmet imtiyaz varlıkları hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 200'üncü maddesinde;

"Hizmet imtiyaz varlıkları hesabı, hizmet imtiyaz sözleşmesine konu maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 201'inci maddesinde; mahalli idarelere ait maddi duran varlıklardan hizmet imtiyaz sözleşmesine konu edilenlerin işletme süresinin başladığı tarihte 256 Hizmet imtiyaz varlıkları hesabına borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak, diğer taraftan ayrılmış amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabına borç ve alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; İdarenin mülkiyetinde bulunan maddi duran varlıklardan hizmet imtiyaz sözleşmesine konu edilenlerin işletme süresinin başladığı tarihte 256 Hizmet imtiyaz varlıkları hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.04.2016 tarih ve 240 sayılı kararıyla işletme hakkı Gazi Ulaş AŞ'ye devredilen ve kayıtlı değeri 133.425.035,68 TL olan tramvay hatları ve istasyonlarının 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabında izlendiği, 256 Hizmet imtiyaz varlıkları hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabında 133.425.035,68 TL fazla, 256 Hizmet imtiyaz varlıkları hesabında ise bu tutar kadar eksik bilgi oluşmuştur.

BULGU 6: Konusu Kalmayan Alacağın Muhasebe Çıkış Kaydının Yapılmaması

İdarenin yargı kararı sonucunda konusu kalmayan alacağının muhasebe çıkış kaydı yapılmamıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 132 Kurumca verilen borçlardan alacaklar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 101'inci maddesinde;

"Bu hesap, ilgili mevzuatına dayanılarak vadesi bir yılın altına inmiş olanlar ile sınırlı olmak üzere nakit olarak verilen borçlardan kaynaklanan alacaklar ile duran varlıklar ana hesap grubu içindeki kurumca verilen borçlardan alacaklar hesabında kayıtlı alacaklardan dönem sonunda vadesi bir yılın altına inenler ve bunlardan tahsil edilen, terkin edilen veya takibe alınanların izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 500 Net değer hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 346'ncı maddesinde;

"Bu hesap, hesaplarda kayıtlı varlıklar toplamı ile yabancı kaynaklar, değer hareketleri, geçmiş yıllar olumlu-olumsuz faaliyet sonuçları ve dönem faaliyet sonuçları toplamı arasındaki fark; hesaplarda kayıtlı olmayan varlık ve yabancı kaynaklardan kaydi envanteri yapılarak hesaplara alınanlar ile öz kaynaklar ana hesap grubundaki diğer hesaplarda kayıtlı tutarlardan bu hesaba aktarılmasına karar verilenlerin izlenmesi için kullanılır." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; nakit olarak verilen borçlardan kaynaklanan alacaklar ve bunlardan tahsil edilen veya terkin edilenlerin 132 Kurumca verilen borçlardan alacaklar hesabında, hesaplarda kayıtlı olmayan varlık ve yabancı kaynaklardan kaydi envanteri yapılanların ise 500 Net değer hesabında izlenmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 6360 sayılı Kanun ile Gaziantep İl Özel İdaresinin tüzel kişiliğinin kaldırılması sonucunda İdareye devrolunan 1.400.000,00 TL tutarında alacağın 132 Kurumca verilen borçlardan alacaklar hesabı ile 500 Net değer hesabında izlendiği, alacağın Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 27.02.2019 tarih ve E. 2016/28446 K. 2019/2522 sayılı kararıyla kaldırıldığı, yargı kararının Hukuk Müşavirliği tarafından Mali

---

Hizmetler Daire Başkanlığına bildirilmemesi nedeniyle konusu kalmayan alacağın muhasebe çıkış kaydının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kaydıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, yargı kararı sonucunda konusu kalmayan alacağın muhasebe çıkış kaydının yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 132 Kurumca verilen borçlardan alacaklar hesabı ve 500 Net değer hesabında 1.400.000,00 TL fazla bilgi oluşmuştur.

BULGU 7: Diğer Kamu İdarelerine Bedelsiz Devri Yapılan Taşınmazların Muhasebe Çıkış Kayıtlarının Yapılmaması

İdare tarafından diğer kamu idarelerine bedelsiz devri yapılan taşınmazların muhasebe çıkış kayıtları yapılmamıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 250 Arazi ve arsalar hesabı ile ilgili "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 189'uncu maddesinde; kurumca diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredilen arsa ve arazilerin kayıtlı değerleri üzerinden 250 Arazi ve arsalar hesabına alacak, 630 Giderler hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı ile ilgili "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 191'inci maddesinde; kurumca diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin kayıtlı değerleri üzerinden 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabına alacak, ayrılmış amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabına, kalanının 630 Giderler hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; diğer kamu idarelerine bedelsiz devri yapılan arsa ve arazilerin kayıtlı değerleri üzerinden 250 Arazi ve arsalar hesabına alacak, 630 Giderler hesabına borç kaydedilmesi, diğer kamu idarelerine bedelsiz devredilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin kayıtlı değerleri üzerinden 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabına alacak, ayrılmış amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabına, kalanının 630 Giderler hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından diğer kamu idarelerine bedelsiz devri yapılan ve detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilen 3 adet taşınmazın muhasebe çıkış kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 13: Diğer Kamu İdarelerine Bedelsiz Devri Yapılan Taşınmazlar

Mahalle	Ada	Parsel	Tapu Alanı (m ²)	Hisse Miktarı	Devir Yapılan İdare	Açıklama	Meclis/Encümen Tarih ve Karar No
29 Ekim	5831	2	12506,07	32,36	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Eğitim Tesis Alanı	12.01.2018/69 07.02.2018/144
Beyazlar	4529	11	149,51	50,00	Şahinbey Belediyesi	06.04.1989 tarihinde yapılan dağıtım listesine göre İlçe Belediyesinde kalan mallar arasında	29.08.2018/874
Çevreli-Belen-Haciaslan-Kuşçu-Sırasöğüt-Yaycı-Yazıbağ	48 Adet Muhtelif Taşınmaz				Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	Hacı Aslan Göleti işletme bakım vs.	21.11.2018/1102

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, diğer kamu idarelerine bedelsiz devri yapılan taşınmazların muhasebe çıkış kayıtlarının yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 250 Arazi ve arsalar hesabı, 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı, 257 Birikmiş amortismanlar hesabı ve 630 Giderler hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 8: İdareye Bağışlanan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Bedelsiz olarak İdarenin mülkiyetine geçen taşınmazların muhasebe kayıtları yapılmamıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi duran varlıklar hesap grubu ile ilgili "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde;

"(1) Edinilen maddi duran varlıklar, maliyet bedeli ile hesaplara alınır. Maliyet bedeline varlıkların elde edilmesinde yapılan her türlü gider ilave edilir. Bağış veya hibe olarak edinilen maddi duran varlıklar varsa bilinen değeri, yoksa değerlemesi yapıldıktan sonra tespit edilen değeri ile hesaplara alınır..." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 250 Arazi ve arsalar hesabı ile ilgili "Hesabın niteliği" başlıklı 188'inci maddesinde;

"Arazi ve arsalar hesabı, kamu idarelerinin her türlü arazi ve arsaları ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılır." hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 189'uncu maddesinde; bedelsiz olarak kuruma intikal eden arsa ve arazilerin tespit edilen değerleri üzerinden 250 Arazi ve arsalar hesabına borç, 600 Gelirler hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; bağış alınan arsa ve arazilerin tespit edilen değerleri üzerinden 250 Arazi ve arsalar hesabına borç, 600 Gelirler hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdareye bağışlanan ve detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilen 2 adet taşınmazın muhasebe kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 14: İdareye Bağışlanan Taşınmazlar

Mahalle	Ada	Parsel	Bağış Alınan Alan (m ²)	Taşınmazın Niteliği	Encümen Tarih ve Karar No
Güngürge	132	17	1005,37	Arazi	14.02.2020/116
15 Temmuz	6197	14	129.780	Arsa	17.02.2021/144

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, İdareye bağışlanan taşınmazların muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2021 yılı mali tablolarında; 250 Arazi ve arsalar hesabı ve 600 Gelirler hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 9: Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

İdare tarafından gerçekleştirilen hakediş ödemelerinde Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) idari para cezası, prim ve prime ilişkin borcu bulunan firmalardan yapılan kesintiler 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabı ile ilgili “*Hesabın niteliği*” başlıklı 271’inci maddesinde;

“*Bu hesap, sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre sosyal güvenlik kurumları adına nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılır.*” denilmektedir.

Aynı Yönetmelik’in “*Hesabın işleyişi*” başlıklı 273’üncü maddesinde; ilgili sosyal güvenlik kurumu geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabına alacak, ilgili hesaplara borç; nakden veya mahsuben tahsil edilen gelirlerinden gönderilenlerin 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabına borç, 103 Verilen çekler ve gönderme emirleri hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; İdarelerce yapılacak hakediş ödemelerinde SGK’ya idari para cezası, prim ve prime ilişkin borcu bulunan firmalardan yapılan kesintilerin 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; SGK’ya prim borcu bulunan firmaların hakedişlerinden yapılan kesintilerin 320 Bütçe emanetleri hesabında izlendiği, 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; emanetten yapılan ödemelerde önceliğin resmi kurumlarda olduğu, SGK’ya borcu bulunan firmaların borçlarının 320 Bütçe emanetleri hesabından doğrudan SGK banka hesabına aynı gün içinde gönderildiği bu nedenle borçların 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabında takip edilmediği ifade edilmiştir.

Ancak, her ne kadar hakediş ödemelerinden yapılan kesintiler aynı gün içinde SGK’ya gönderilse de bu tutarlar ilk olarak 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabında muhasebeleştirilmelidir.

Sonuç itibarıyla, mali tabloların doğruluğu açısından hakediş ödemelerinden yapılan sosyal güvenlik prim borcu kesintilerinin 361 Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Büyükşehir Belediye İştiraklerinin Sürekli Zarar Etmesini Önleyici Tedbirlerin Alınmaması

Büyükşehir iktisadi teşebbüsleri genel itibarıyla her yıl ciddi miktarda zarar etmekte diğer taraftan bu şirketler için muhtelif sebeplerle sermaye artırımına gidilmekte ve şirketlerin personel sayıları her yıl yükselmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "*Hesap verme sorumluluğu*" başlıklı 8'inci maddesinde;

"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur..." denilmektedir.

Aynı Kanun'un "*Üst yöneticiler*" başlıklı 11'inci maddesinde; üst yöneticilerin sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun gelirlere ilişkin 23'üncü maddesinde; belediye iktisadi teşebbüslerinin safi hasılatından belirlenecek oranda alınan hisseler gelirler arasında, aynı Kanun'un giderlere ilişkin 24'üncü maddesinde; belediyenin kuruluşuna katıldığı şirketlere ilişkin ortaklık payı giderler arasında sayılmıştır.

İdarenin iştiraki olan şirketlerin son 6 yıldaki kar/zarar durumu, sermaye ve personel artışlarının incelenmesi neticesinde; ayrıntıları aşağıdaki tabloda görüleceği üzere, İdarenin iştiraklerinde 2016 yılında toplam personel sayısı 1236 iken 2021 yılında 6443 kişiye ulaşmıştır. Diğer taraftan bu iştiraklere 6 yıllık dönemde sermaye artışı (eski ve yeni kurulan şirketlerin kuruluş sermaye rakamları gözardı edilmiştir) için toplamda 353.605.987,50 TL aktarıldığı, bu iştiraklerin 6 yıllık toplam zararının (kâr rakamları düşüldükten sonra) ise 222.305.906,31 TL olduğu tespit edilmiştir. Her ne kadar sermaye artış kararlarında iştiraklerin

faaliyet alanının genişlemesi gibi nedenlerle artış yapıldığı ifade edilse de zarar edilen dönemler ile artış dönemleri arasındaki ilişki görülebilmektedir. Bu ise iştiraklerin zararlarının İdare kaynaklarından finanse edildiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo 15: İştiraklerin 6 Yıllık Sermaye Artışı, Kar/Zarar Durumu, Personel Sayıları Tablosu

Şirket Bilgileri		Yıllar					
		2016	2017	2018	2019	2020	2021/2
Gazi Konut A.Ş.	Sermaye Artışı (TL)	-	5.000.000,00	11.271.737,50	15.000.000,00	-	-
	Kar/Zarar (TL)	- 2.460.801,44	- 1.233.081,97	- 1.451.471,33	649.156,17	- 2.474.879,45	9.563.946,20
	Personel Sayısı	3	5	10	9	9	17
Gazi Kültür A.Ş.	Sermaye Artışı (TL)	1.000.000,00	2.000.000,00	-	5.000.000,00	-	10.000.000,00
	Kar/Zarar (TL)	- 711.033,10	252.306,26	- 6.079.130,23	- 3.745.182,69	- 6.401.779,98	- 8.599.006,04
	Personel Sayısı	9	13	512	546	582	680
Gazi Ulaş A.Ş.	Sermaye Artışı (TL)	-	18.000.000,00	7.000.000,00	15.000.000,00	60.000.000,00	60.000.000,00
	Kar/Zarar (TL)	- 20.617.537,52	- 17.393.753,96	- 7.626.674,40	- 7.477.994,47	- 40.729.231,99	- 37.663.350,39
	Personel Sayısı	628	827	928	1023	1021	1036
Gazi Ağaç A.Ş.	Sermaye Artışı (TL)	5.000.000,00	-	-	15.000.000,00	-	10.000.000,00
	Kar/Zarar (TL)	- 269.142,47	194.741,18	- 2.171.618,16	- 1.683.390,38	- 2.052.702,36	- 596.306,26
	Personel Sayısı	2	2	2005	2164	2527	2928
Gaziantep Bilişim A.Ş.	Sermaye Artışı (TL)	-	-	-	-	-	10.000.000,00
	Kar/Zarar (TL)	-	-	-	-	- 108.041,33	- 682.632,45
	Personel Sayısı	-	-	-	-	-	23
Gazibel A.Ş.	Sermaye Artışı (TL)	15.000.000,00	-	14.797.250,00	15.000.000,00	7.537.000,00	20.000.000,00
	Kar/Zarar (TL)	- 552.608,23	- 3.682.263,13	- 12.371.546,14	- 17.222.452,13	- 1.474.949,22	- 7.716.038,76
	Personel Sayısı	563	546	543	1502	1513	1599
GBB Enerji A.Ş.	Sermaye Artışı (TL)	-	-	-	-	-	10.000.000,00
	Kar/Zarar (TL)	-	-	-	-	-	- 123.992,90
	Personel Sayısı	-	-	-	-	-	8
Gaski Enerji A.Ş.	Sermaye Artışı (TL)	-	-	-	10.000.000,00	12.000.000,00	-
	Kar/Zarar (TL)	- 247.667,19	- 3.044.697,88	- 2.515.201,17	- 8.942.743,53	- 2.251.973,72	- 591.179,75
	Personel Sayısı	31	31	31	33	73	152

Belediye iktisadi teşebbüslerinin kurulmasında birçok amaç bulunmakla birlikte, belediyeler açısından temel amaç, özel hukuktan kaynaklanan avantajlardan yararlanarak yerel kamu hizmetlerini daha aktif ve verimli yerine getirmektir. Ancak bu şirketlerin sürekli zarar etmesi ve sermaye artırımını yoluyla bu zararların İdare bütçesinden düzenli olarak karşılanması kamu kaynaklarının verimsiz kullanımına sebep olmaktadır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; iştirakler ile gerekli yazışmaların yapıldığı, iştiraklerin konuyla ilgili olarak tedbir almaları için bilgilendirildiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare şirketlerinin sürekli zarar etmesini engelleyici tedbirlerin alınması ve söz konusu iştiraklere aktarılan kamu kaynaklarının verimli kullanılması gerekmektedir.

BULGU 2: İdare Tarafından Protokol ile Bir Vakfa Nakdi Kaynak Aktarımında Bulunulması

İdare ile bir vakıf arasında imzalanan protokol kapsamında vakfa nakdi kaynak aktarımı gerçekleştirilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçelerden yardım yapılması" başlıklı 29'uncu maddesinde;

"Gerçek veya tüzel kişilere kanunda veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde dayanağı olmadan kamu kaynağı kullandırılmaz, yardımda bulunulamaz veya menfaat sağlanamaz. Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir..." denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde;

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

a)Mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

(...)

c)Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet

---

---

projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

(...)

(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/19 md.) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz...”

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan 5393 sayılı Kanun’un 75’inci maddesinin (a) ve (c) fıkralarında belediyenin diğer kurum ve kuruluşlarla ortak hizmet projesi yapma şartları belirlenmiştir.

Buna göre; Kanun’un 75’inci maddesinin (a) fıkrasında mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ortak hizmet projesi gerçekleştirilmesinde belediyenin bu kuruluşlara kaynak aktarımı öngörülmektedir.

Ancak 75’inci maddenin (c) fıkrası kapsamında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernek ve vakıflar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirilmesinde bir kaynak aktarımından bahsedilmemiştir. Bu durumda belediye, ortak hizmet projesi kapsamında kaynak aktarmaksızın harcamaları kendisi yapacak veya tarafların ortak proje kapsamında ne tür katkılarının olacağı, bunların nasıl finanse edileceği protokolde belirtilecek ve buna göre kaynak kullanacaktır.

Diğer taraftan 2012 yılında 75’inci maddedeki yapılan değişiklikle belediyelerin proje kapsamında doğrudan dernek ve vakıflara para aktarımı yapması mevzuat çerçevesinde engellenmiştir.

İdarenin dernek ve vakıflar ile yaptığı protokollerin incelenmesi neticesinde; İdare ile bir vakıf arasında imzalanan protokol kapsamında vakfa nakdi kaynak aktarımı gerçekleştirildiği görülmüştür.

İdare ile söz konusu vakıf arasında 11.11.2021 tarihinde imzalanan protokolün “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde;

“Bu protokolün amacı; Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ile ... Vakfı işbirliğiyle, Gaziantep ve çevresinin ekonomik, sosyal, kültürel gelişimini güçlendirmek için yurt içi ve yurt

---

dışında bulunan kişi, kurum ve kuruluşların bölgeye ilgisini artıracak tanıtım çalışmaları yapmak ayrıca Gaziantep merkez olmak üzere, toplumun genelinde gelişime katkı sağlarken gelişmişlik için çaba göstermek amacıyla şehrimizin önem ve değerine katkıda bulunacak faaliyetlerin gerçekleştirilmesini sağlamak üzere Vakıf senedinde yer alan amaçlar bölümündeki tüm hizmetleri gerçekleştirecektir.”,

“Kapsam” başlıklı 2’nci maddesinde;

“(...) İlimizi ve sahip olduğu sosyo-ekonomik potansiyeli göz önüne alınarak şehir içi huzurun ve sosyal uyumun sağlanması adına maddi destek adına; maddi yardımlar, mağduriyet yaşayanların ihtiyaçlarını gidermek ve bu alanlarda gerektiği takdirde organizasyonlar, lansmanlar, yarışmalar ve benzeri etkinlikler ile vakıf senedinin 4. Maddesi olan “Amaçlar” bölümü ile 5. Maddesi olan “Faaliyet Alanları”nda yer alan tüm esasları kapsar.”,

“Tarafların yükümlülükleri” başlıklı 6’ncı maddesinde;

“1.Belediyenin Görev ve Yükümlülükleri

(...)

c)Belediye, protokol amacına hizmet eden faaliyetler için Vakfa, 1.800.000,00-TL (Birmilyonsekizyüzbinlira) nakdi yardımda bulunacaktır...”

düzenlemeleri yer almaktadır.

Protokolün yukarıdaki maddeleri ile diğer tüm maddeleri birlikte değerlendirildiğinde; somut bir “ortak hizmet projesi”nden ziyade belirgin olmayan ve vakfın tüm faaliyetlerini de kapsayan bir içeriği olduğu görülmektedir. Bu durum protokolün “ortak hizmet projesi” vasfını ortadan kaldırmaktadır. Diğer taraftan yukarıda açıklanan gerekçelerle İdare tarafından vakfa “ortak hizmet projesi” kapsamında, protokolün 6’ncı maddesindeki gibi, nakit kaynak aktarımı da yapması mümkün değildir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; ortak hizmet projesi çerçevesinde, İdare olarak kendi sorumluluklarının yerine getirileceği, nakit aktarımı yapılmamasına dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; dernek ve vakıflar ile yapılacak ortak hizmet projelerinde ve protokollerde, hizmetlerin ve kapsamın daha somut olarak belirlenmesi, İdarenin nakit kaynak aktarımı yapmadan kendi üzerine düşen sorumlulukları gerçekleştirmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Büyükşehir Belediye Başkanına Belediyeye Ait Salonların Kiralanmasında Ücret Alınmama Yetkisi Verilmesi

Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisinin 2021 yılına ilişkin isteğe bağlı hizmetlerin ücretlerini belirlediği kararında Büyükşehir Belediye Başkanına İdarenin toplantı salonlarını ücretsiz tahsis etme yetkisi verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Meclisin görev ve yetkileri*" başlıklı 18'inci maddesinin (f) fıkrasında;

"Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgilerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek,"

hükmü yer almaktadır.

Büyükşehir Belediye Meclisinin 2021 yılı tarife cetveline ilişkin 20.11.2020 tarih ve 638 sayılı kararında Kültür ve Turizm Daire Başkanlığının yetkisindeki salonların ücret tarifesinde;

"(...)

NOT 1: Tüm salonlar kamu kurum kurumları ve kamu yararına hizmet veren derneklere başkanlık makamı onayı ile ücretsiz tahsis edilebilir.

NOT 2: Tüm salonlar başkanlık makamı onayı ile koro çalışmalarına ücretsiz tahsis edilebilir.

(...)"

denilmektedir.

Hukukumuzda göre yetki devri ancak Kanun'un izin verdiği hallerde mümkündür. Yukarıdaki Kanun hükmünden anlaşılacağı üzere; isteğe bağlı hizmetlere ilişkin ücret belirleme yetkisi belediye meclisindedir ve bu yetkinin devrine ilişkin bir kanuni düzenleme bulunmamaktadır. Meclisin yetkisinde bulunan bir hususun genel bir yetki devri ile belediye başkanına devredilmesi mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; ilgili birime bilgi verilmiş olduğu, salonların tahsisinde tespit edilen bulgu dikkate alınarak gerekli iş ve işlemlerin mevzuata uygun yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirleme yetkisinin sadece Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kullanılması gerekmektedir.

BULGU 4: Sözleşmeli Olarak İstihdam Edilen Personelin Müdür ve Şef Olarak Görevlendirilmesi

İdare tarafından bir kısım sözleşmeli personel, müdür ve şef olarak görevlendirilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam şekilleri" başlıklı 4'üncü maddesinde;

"Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle görüldür."

hükmü yer almaktadır.

Aynı maddenin; (A) fıkrasında "memur" mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, (B) fıkrasında ise "sözleşmeli personel" sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlisi olarak tanımlanmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında; belediye ve bağlı kuruluşlarında norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim, ve iletişim, planlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plancısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi hizmetlere ilişkin teknik personelin yıllık sözleşme ile çalıştırılabileceği, sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamayacağı, bu personelin yürütecekleri hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımalarının şart olduğu hükümleri yer almaktadır.

Aynı maddenin altıncı fıkrasında ise; kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurların belediye başkanının talebi, kendilerinin ve kurumlarının muvafakatiyle, belediyelerin birim müdürü ve üst yönetici kadrolarında geçici olarak görevlendirilebilecekleri hükme bağlanmıştır.

Tedviren görevlendirmenin düzenlendiği 99 seri nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği'nde; asilde aranan şartlara sahip vekil bulunmadığı takdirde hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcıları yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren gördürülmesi belirtilmiştir.

Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'ın 6'ncı maddesinde;

“İlgililer sözleşmelerinde belirtilen görev dışında başka bir işte çalıştırılmaz.” denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerinin yerine getirilmesiyle görevli birim yetkililerinin 657 sayılı Kanun'a tabi devlet memuru olmaları gerektiği açıktır. Söz konusu istihdam ihtiyacı ya 657 sayılı Kanun'a göre istihdam edilen devlet memurları arasından ya da 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesi kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan memurlar arasından karşılanmalıdır.

657 sayılı Kanun'a göre memur ve amir arasında hiyerarşi bulunmaktadır. Dolayısıyla sözleşmeli personelin memur ve amiri arasında bir hiyerarşik kademeye konulması veya bir memurun amiri olması mevzuat hükümlerine aykırıdır. 657 sayılı Kanun ve ilgili yönetmeliklere göre bir memur tarafından yürütülmesi gereken müdürlük görevi vekaleten veya tedviren sözleşmeli veya işçi statüsündeki bir personel eliyle yürütülemez. Buna ilave olarak, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri gereğince, sözleşmeli veya işçi personel, kadroya dayalı olarak çalışan devlet memurları hakkında sicil raporu düzenleyemez ve devlet memurlarının amiri olarak görev yapamaz. Zira, memur ile sözleşmeli personel farklı statülere sahip olup farklı kanunlara tabidirler.

İdarenin yönetici kadrolarına yaptığı atamalar incelendiğinde; 35 sözleşmeli personelin 12'sinin şube müdürü (birim sorumlusu adı altında), 23'ünün ise şef olarak tedviren görevlendirildiği görülmüştür. Bu şekilde bir uygulamanın; 657 sayılı Kanun'un belirttiği kariyer ve liyakat ilkelerini zedelediği, “Belediye ve Bağlı Kuruluşlar ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik” ile yapılan düzenlemeleri devre dışı bıraktığı, kurumsallaşmayı engellediği, kurum içinde mali kontrolü zayıflatıp riskleri çoğalttığı, personelin kariyer planlarını ertelemesi ya da bırakması suretiyle personelin motivasyonunda ve veriminde düşüşe sebep olacağı düşünülmektedir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; söz konusu personelin özlük dosyalarının incelendiği, yapılan görevlendirmelerin müdür olarak değil, birim sorumlusu olarak yapıldığı, şef olarak görevlendirilenlerin ise Başkanlık Makamının oluru alınarak daire başkanlıklarının iş ve işlemlerin daha verimli olması için çalıştırıldıkları ifade edilmiştir. Diğer taraftan birimlere bu konuda gerekli uyarılarda bulunulduğu beyan edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında, söz konusu personelin müdür olarak değil birim sorumlusu olarak görevlendirildiği ifade edilse de; ilgili birimlerde müdür kadrosunda görev yapan personel bulunmadığından birim sorumlularının fiilen müdür olarak görev yaptıkları ve bu durumun yukarıda belirtilen mevzuata uygun olmadığı açıktır. Sözleşmeli personelin daha verimli olması için şef olarak görevlendirilmesi ise yine mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç itibarıyla; sözleşmeli personelin müdür ve şef kadrosunda görevlendirilmemesi, yapılan atamaların yürürlükte bulunan mevzuatın izin verdiği şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Avukatlık Vekalet Ücretinin Dağıtımında Hatalı Uygulamaların Bulunması

a) Avukatlık Vekalet Ücretinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Yönteme Uyulmaması

İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekalet ücretlerinin dağıtımı mevzuatta belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapılmamıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Avukatlık ücretinin dağıtımı" başlıklı 82'nci maddesinde;

"Belediye lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinin; avukatlara (49 uncu maddeye göre çalıştırılanlar dâhil) ve hukuk servisinde fiilen görev yapan memurlara dağıtımı hakkında 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yolu ile uygulanır." denilmektedir.

659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin "Yürürlükten

---

kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler ile atıflar” başlıklı 18’inci maddesinin birinci fıkrasında;

“2/2/1929 tarihli ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer mevzuatta 1389 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanun Hükümünde Kararnameye yapılmış sayılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan yasal düzenlemelerden görüleceği üzere; 5393 sayılı Kanun’un avukatlık vekalet ücretinin dağıtımına ilişkin maddesinde, 1389 sayılı Kanun’a atıf yapılmıştır. 659 sayılı Kanun Hükümünde Kararname’nin yürürlükten kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler ile atıflara ilişkin maddesinde ise, 1389 sayılı Kanun’a yapılan atıfların 659 sayılı Kanun Hükümünde Kararname’ye yapılmış sayılacağı ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, avukatlık vekalet ücretinin dağıtımının 659 sayılı Kanun Hükümünde Kararname’nin ilgili hükümlerine göre yapılması gerekmektedir.

Anılan Kararname’nin *“Davalardaki temsilin niteliği ve vekalet ücretine hükmedilmesi ve dağıtımı”* başlıklı 14’üncü maddesinin ikinci fıkrasında;

“İdareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekalet ücretleri, hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez teşkilatında bir emanet hesabında toplanarak idare hukuk biriminde fiilen görev yapan personele aşağıdaki usul ve sınırlar dahilinde ödenir.

a) Vekalet ücretinin; dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55’i, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40’ı eşit olarak ödenir.

(...)

c) Yapılacak dağıtım sonunda arta kalan tutar, hukuk biriminde görev yapan ve (b) bendindeki tutarları dolduramayan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenir. Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir.”

hükümleri yer almaktadır.

Kararname uyarınca, vekalet ücretlerinin dağıtımına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla “Vekalet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” yayımlanmıştır.

Yönetmelik’in “*Limit dışı vekalet ücretinin dağıtımı*” başlıklı 7’nci maddesinde;

“Bu Yönetmeliğin 5 inci ve 6 ncı maddelerine göre vekalet ücreti ödenen ve limitini dolduramayan hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenecek tutarlar, mali yılı takip eden Ocak ayı sonuna kadar tahakkuka bağlanmak suretiyle hukuk biriminin bağlı olduğu merkez muhasebe birimince emanet hesabındaki limit dışı vekalet ücretinden ödenir.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; avukatlık vekalet ücretinin %55’inin dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata, %40’ının hukuk birimindeki davayı takip etmeyen hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara eşit olarak ödenmesi, vekalet ücretlerinin ödenmesinde öncelikle yıl içerisinde tahsil edilen vekalet ücretlerinin dağıtımının yapılması, limitini dolduramayan hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara mali yılı takip eden ocak ayının sonuna kadar emanet hesabındaki limit dışı vekalet ücretinden ödeme yapılması gerekmektedir. Ayrıca %40’lık payın ödenmesinde, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartının aranması, dağıtım sonunda arta kalan tutarın üçüncü bütçe yılı sonunda gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yıl içerisinde tahsil edilen vekalet ücretlerinin yılı geçtikten sonra hukuk biriminde fiilen görev yapan ve vekalet ücreti almaya haiz tüm personele eşit olarak üst sınırdan dağıtıldığı, dağıtım sonunda arta kalan tutarın üçüncü bütçe yılı sonunda gelir kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; 2022 yılında, avukatlık vekalet ücretinin belirtilen mevzuata uygun şekilde dağıtımının yapılmaya başlanıldığı ifade edilmiştir. Ancak vekalet ücretinin mevzuata uygun şekilde dağıtımının yapılmaya başlanıldığına ilişkin herhangi bir belge gönderilmemiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan yıl içerisinde tahsil edilen vekalet ücretlerinin mevzuatta belirtilen hesaplama yöntemleri ve hukuk birimindeki fiili görev süreleri dikkate alınarak yıl içerisinde dağıtılması, limitini dolduramayan hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve

---

avukatlara mali yılı takip eden ocak ayının sonuna kadar emanet hesabındaki limit dışı vekalet ücretinden ödeme yapılması, dağıtım sonunda arta kalan tutarın üçüncü bütçe yılı sonunda gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

b) Avukatlık Vekalet Ücretinin %5'lik Kısımının Bütçeye Gelir Kaydedilmemesi

İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekalet ücretlerinin %5'lik kısmı bütçeye gelir kaydedilmemiştir.

659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin "*Davalardaki temsilin niteliği ve vekalet ücretine hükmedilmesi ve dağıtımı*" başlıklı 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasında;

"İdareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekalet ücretleri, hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez teşkilatında bir emanet hesabında toplanarak idare hukuk biriminde fiilen görev yapan personele aşağıdaki usul ve sınırlar dahilinde ödenir.

a) Vekalet ücretinin; dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55'i, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40'ı eşit olarak ödenir.

(...)

c) Yapılacak dağıtım sonunda arta kalan tutar, hukuk biriminde görev yapan ve (b) bendindeki tutarları dolduramayan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenir. Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir."

hükümlerine yer verilmiştir.

Söz konusu Kararname'de avukatlık vekalet ücretinin %55'inin dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata, %40'ının hukuk birimindeki davayı takip etmeyen hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara eşit olarak ödeneceği ifade edilmiş ancak geriye kalan %5'lik kısmının kullanımına ilişkin bir düzenleme getirilmemiştir. Vekalet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul

---

ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile birlikte vekalet ücretlerinin %5'lik kısmının kullanımına açıklık getirilmiştir.

Yönetmelik'in "*Ödenecek vekalet ücretinin limiti ve dağıtım şekli*" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi;

"Dağıtımı yapılmayan %5'lik kısım muhasebe birimince Hazineye gelir kaydedilir." şeklinde düzenlenmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekalet ücretlerinin 333 Emanetler hesabında muhasebeleştirilmesi, toplanan vekalet ücretlerinin %55'inin dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata, %40'ının hukuk birimindeki davayı takip etmeyen hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara eşit olarak ödenmesi, geriye kalan %5'lik kısmının muhasebe birimince gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 333 Emanetler hesabında vekalet ücreti olarak 2019 yılında toplanan 231.128,92 TL tutarın 11.556,45 TL'si (%5'lik kısım), 2020 yılında toplanan 208.845,98 TL tutarın 10.442,30 TL'si (%5'lik kısım) ve 2021 yılında toplanan 642.717,93 TL tutarın 32.135,90 TL'sinin (%5'lik kısım) muhasebe birimince gelir kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; avukatlık vekalet ücretinin dağıtımından geriye kalan %5'lik kısmının yılsonunda gelir kaydedileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekalet ücretlerinin mevzuatta belirtilen usul ve esaslara uygun olarak %95'inin hukuk biriminde fiilen görev yapan personele dağıtılması geriye kalan %5'lik kısmının muhasebe birimince gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Zabıta Hizmetlerinin Yürütülmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması

a) Zabıta Personeli Görevlendirilmesi ve Maktu Mesai Ücreti Ödenmesinde Mevzuata Uyulmaması

Kadro unvanları zabıta olmayan personellerden bir kısmı asli zabıta hizmetlerinde görevlendirilmiş ve bu personellere maktu mesai ücreti ödenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Zabitanın görev ve yetkileri*" başlıklı 51'inci maddesinin dördüncü fıkrasında;

"... Belediye zabıta ve özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara, fazla mesai ücreti olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararı ile tespit edilen maktu tutar ödenir." denilmektedir.

7258 sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'na ekli K Cetvelinin "*Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti*" başlıklı bölümünde;

"Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir..." hükmüne yer verilmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin "*Başka memurluklardan naklen geçiş*" başlıklı 16'ncı maddesinde;

"Belediye hizmet birimlerinde memur kadrosunda çalışanlardan, belediye zabıta memurluğuna geçmek isteyenler; 35 yaşını aşmamaları, bu Yönetmeliğin 13/A maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde yer alan şartları taşımaları, 13/E maddesinde öngörülen sınavda başarılı olmaları kaydıyla 657 sayılı Kanuna ve diğer mevzuat hükümlerine uyularak zabıta memurluğuna atanabilir." hükmü yer almaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "*Geçici görevlendirme*" başlıklı 41'inci maddesinde;

"(1) Zorunlu hallerde, belediye memurlarından ihtiyacı karşılayacak sayıda personel zabıta biriminin sadece büro hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilebilir.

(2) Geçici görev süresi bir yıl içinde altı ayı geçemez."

şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden; maktu mesai ücretinin destek hizmeti yürüten personel hariç zabıta hizmetlerinde fiilen çalışan personele ödenebileceği, İdarenin

hizmet birimlerindeki asil memurların zabıta memurluğuna geçebilmesi için yukarıda yer verilen düzenlemelerde sayılan şartları taşıması ve sınavda başarılı olması gerektiği, belediye memurlarının zabıta biriminin sadece büro hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilebileceği dolayısıyla zabıta biriminde destek hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilebilecek personele maktu mesai ücretinin ödenemeyeceği anlaşılmaktadır.

İdarenin personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; kadro unvanları zabıta olmayan personellerden bir kısmının asli zabıta hizmetlerinde görevlendirildiği ve bu personellere maktu mesai ücretinin ödendiği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; kadro unvanları zabıta olmayan personellerden bir kısmının zabıta hizmetlerinin aksamaması için asli zabıta hizmetlerinde görevlendirildiği, kadro unvanları zabıta olmayan personel ve büro personelinin 2022 mart ayı itibarıyla maktu mesai ücretlerinin kesildiği, süreklilik arz eden zabıta hizmetlerinin Belediye Zabıta Yönetmeliği'ne göre istihdam edilen personel tarafından yerine getirileceği, personel ihtiyacının Yönetmelik'te belirlenen şekilde giderilmesine ilişkin sürecin başlatılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; süreklilik arz eden zabıta hizmetlerinin Belediye Zabıta Yönetmeliği'ne göre istihdam edilen personel tarafından yerine getirilmesi, zabıta teşkilatının personel ihtiyacının giderilmesinde Yönetmelik'te belirlenen sürecin işletilmesi ve maktu mesai ücretinin ödenmesinde ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

b) İdarenin Şirketlerinde İstihdam Edilen İşçilerin Zabıta Hizmetlerinde Görevlendirilmesi

İdarenin şirketlerinde istihdam edilen işçilerden bir kısmı asli zabıta hizmetlerinde görevlendirilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Zabitanın görev ve yetkileri" başlıklı 51'inci maddesinde;

"(...)

Belediye zabıta teşkilâtının çalışma usûl ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşımaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile zabıta teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığının görüşü

---

alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Belediye, bu yönetmeliğe aykırı olmamak üzere ek düzenlemeler yapabilir.

Zabıta hizmetleri kesintisiz olarak yürütülür. Zabıta personelinin çalışma süresi ve saatleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde düzenlenir...”

hükümlerine yer verilmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin;

“Kadro ve unvanlar” başlıklı 6'ncı maddesi;

“Belediye zabıta teşkilatı personel kadro ve unvanları; Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğe göre belirlenmiş; zabıta daire başkanı, zabıta müdürü, zabıta şube müdürü, zabıta amiri, zabıta komiseri ve zabıta memuru unvanlı kadrolar ile hizmet için gerekli diğer kadrolardan oluşur.” şeklinde düzenlenmiştir.

“Görevleri” başlıklı 10'uncu maddesinde; belediye sınırları içinde beldenin düzenini, belde halkının huzurunu ve sağlığını korumak, kanunların belediyelere görev olarak verdiği takip, kontrol, izin ve yasaklayıcı hususları yerine getirmek zabıta personelinin görevleri arasında sayılmıştır. Maddenin devamında zabıta personelinin görevleri hakkında ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

“Yetkileri” başlıklı 11'inci maddesinde; görevleri ile ilgili konularda işyerlerinde denetim yapmak, sahip veya işletenlerinden ilgili belgeleri istemek ve haklarında tutanak düzenlemek, umumi yerlerde aşırı derecede gürültü yapanlara, çevreyi kirletenlere, pazar ve panayır yerlerinde geliş ve gidişi zorlaştıranlara gerekli ikaz ve tembihatta bulunmak, uymayanlar hakkında gerekli yasal işlemi yapmak zabıta personelinin yetkileri arasında sayılmıştır. Maddenin devamında zabıta personelinin yetkileri hakkında ayrıntılı düzenlemeler yer almaktadır.

“Sınav ve Atamaya İlişkin Esaslar” başlıklı dördüncü bölümünde zabıta memurluğuna atanmada aranan başvuru ve sınav şartları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; zabıta hizmeti kesintisiz olarak yürütülen bir hizmettir. Zabıta daire başkanı, zabıta müdürü, zabıta şube müdürü, zabıta amiri,

zabıta komiseri ve zabıta memuru unvanlı kadrolar ile hizmet için gerekli diğer kadrolardan oluşan zabıta teşkilatı, kaynakların etkili ve verimli kullanılması, zabıta hizmetlerinin kalitesinin artırılması, ihtiyaç duyulan nitelik, unvan ve sayıda personel istihdamının sağlanması gözetilerek oluşturulmalıdır. Belediye sınırları içinde beldenin düzenini, belde halkının huzurunu ve sağlığını korumak zabıta personelinin görevleri arasındadır. Kanuni düzenlemeler ile getirilen yasalara uymayanlar hakkında gerekli yasal işlem yapma yetkisi bulunan zabıta personelinin idari kolluk görev ve yetkisi bulunmaktadır. Asli zabıta hizmetlerini yürütmekle görevlendirilen personelin mevzuatta aranan başvuru ve sınav şartlarını yerine getirmesi gerekmektedir.

İdarenin personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Gazibel AŞ ve Gazi Ağaç AŞ şirketlerinde istihdam edilen işçilerden 58 işçinin asli zabıta hizmetlerinde görevlendirildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; İdare şirketlerinde istihdam edilen işçilerden bir kısmının zabıta hizmetlerinin aksamaması için asli zabıta hizmetlerinde görevlendirildiği, süreklilik arz eden zabıta hizmetlerinin Belediye Zabıta Yönetmeliği'ne göre istihdam edilen personel tarafından yerine getirileceği, personel ihtiyacının Yönetmelik'te belirlenen şekilde giderilmesine ilişkin sürecin başlatılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; süreklilik arz eden zabıta hizmetlerinin Belediye Zabıta Yönetmeliği'ne göre istihdam edilen personel tarafından yerine getirilmesi ve zabıta teşkilatının personel ihtiyacının giderilmesinde Yönetmelik'te belirlenen sürecin işletilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Performans Kriterleri Belirlenmeden Personele İkramiye Ödenmesi

İdare tarafından personelin performansına ilişkin kriterler belirlenmemiş diğer taraftan personele ikramiye ödemeleri gerçekleştirilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri*" başlıklı 18'inci maddesinde;

"(...)

b) *Belediyeyi stratejik plana uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi hazırlamak ve uygulamak,*

---

belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini belirlemek, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.

(...)"

hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun'un "*Personel istihdamı*" başlıklı 22'nci maddesinin üçüncü fıkrasında;

"Sözleşmeli ve işçi statüsünde çalışanlar hariç belediye memurlarına, başarı durumlarına göre toplam memur sayısının %10'unu ve Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayının (30.000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere hastalık ve yıllık izinleri dahil olmak üzere, çalıştıkları sürelerle orantılı olarak encümen kararıyla yılda en fazla iki kez ikramiye ödenebilir." denilmektedir.

Performans ölçümü, yöneticilere organizasyonun kontrol altında tutulması ve performans için sonuç geliştirilebilmesi imkanını sunacaktır. Diğer taraftan Kanun ile başarılı personele ikramiye ödenmesinin öngörülmesi performans ölçümünü gerekli kılmaktadır.

İdarenin personel işlemleri ve ikramiye ödemeleri incelendiğinde; performans kriterlerinin belirlenmediği, ikramiyelerin ise performans açısından objektif olarak belirlenmiş kriterler olmadan ödendiği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; ilgili birimlerce personellerle ilgili performans kriterlerinin belirlenmiş olduğu, ödemelerin bu kriterler gereğince yapıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabı ve eklerinde, performans kriterlerinin belirlenmiş olduğu ifade edilse de; cevapta ekli yazışmalar incelendiğinde ikramiyelerin performans açısından objektif kriterler belirlenmeden ödendiği, bazı ikramiye ödemelerinde ise gerekçe gösterilmediği görülmüştür.

Sonuç itibarıyla; İdare bünyesinde mevzuatın öngördüğü performans kriterlerinin belirlenmesi ve ikramiye dağıtımının bu kriterlere göre başarılı olan personele yapılması gerekmektedir.

BULGU 8: Sözleşmeli Personele Ödenen Sosyal Denge Tazminatının Prime Esas Kazanca Dâhil Edilmemesi

Sözleşmeli personele yapılan sosyal denge tazminat ödemeleri prime esas kazanca dâhil edilmemekte ve bu suretle sigorta primi işveren ve işçi hisseleri eksik hesaplanmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde; sözleşmeli personel hakkında bu Kanun'la düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (b) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından çıkarılan 2009/37 sayılı Genelge'nin 2.2.9'uncu maddesinde ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında geçici olarak sözleşme ile çalıştırılan personelin 5510 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

5510 sayılı Kanun'un "*Prime Esas Kazançlar*" başlıklı 80'inci maddesinin birinci fıkrasında; Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları hakkında açıklamalara yer verilmiş, (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın prime esas kazanç hesabına dâhil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Fıkranın (b) bendinde istisna hükümleri açıklanmış, (c) bendinde ise bu istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemelerin prime esas kazanca tabi tutulacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla 5510 sayılı Kanun'da sayılan ve Kanun'un yürürlük tarihinden sonra çıkan başka bir Kanun veya Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen istisnalar dışında sözleşmeli personele yapılan tüm ödemeler prime esas kazanca dâhil edilecektir.

Belediye ve bağlı kuruluşlarda çalışan sözleşmeli personele temel olarak üç çeşit ödeme yapılmaktadır. Bunlar; sözleşme ücreti, ek ödeme ve sosyal denge ödemesidir. Sözleşme ücretinin prime esas kazanca dâhil olduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 9'uncu maddesi uyarınca ödenen ek ödeme hakkında ise aynı maddenin dokuzuncu fıkrası ile istisna hükmü getirilmiş ve bu ödemenin prime esas kazanç tutarına dâhil edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Sosyal denge tazminat ödemesi 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15'inci maddesinde düzenlenmiştir. Ne söz konusu maddede ne de bu maddede atıf yapılan 4688 sayılı Kanun'un ilgili maddelerinde bu ödemenin prime esas kazancın tespitinde istisna edildiğine

---

dair bir hüküm mevcuttur. Bu nedenle sözleşmeli personele yapılan sosyal denge tazminatı ödemelerinin prime esas kazancın tespitinde dikkate alınarak prim matrahına eklenmesi gerekmektedir.

İdarenin ücret ödemelerine ilişkin işlemleri incelendiğinde; sözleşmeli personele yapılan sosyal denge tazminat ödemelerinin prime esas kazançta dâhil edilmediği ve bu suretle işveren ve işçi hisselerinin eksik hesaplandığı tespit edilmiştir. Yukarıda belirtildiği üzere, İdarenin uygulaması yasal düzenlemeye aykırıdır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; sosyal denge sözleşmesi ödemelerinin prime esas kazançta dâhil edilmesi uygulamasına başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; sözleşmeli personelin SGK primlerinin eksik ödenmesi nedeniyle İdarenin herhangi bir mali külfete maruz kalmaması için, bahsi geçen personele ödenen sosyal denge tazminatının prime esas kazançta dâhil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması

Belediyede çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "*Çalışma şartları ve dinlenme hakkı*" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna

---

ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği’nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu’na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun’un 103’üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun’un 56’ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik’in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2021 yılında 555 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı’nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge’sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 103’üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyede görev alan kadrolu 59 işçinin toplam 3004 gün kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; işçilerin birikmiş izinlerinin kullandırılmaya başlanıldığı ve bu uygulamaya devam edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Belediyede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 10: Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması

İdarenin kadrolu işçilerinin bir bölümüne yasal sınırın üzerinde fazla çalışma yaptırılmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "*Fazla çalışma ücreti*" başlıklı 41'inci maddesinin birinci fıkrasında fazla çalışma; Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık kırk beş saati aşan çalışmalar olarak tanımlanmış, sekizince fıkrasında ise fazla çalışma süresinin iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı belirtilmiştir.

Anılan maddenin son fıkrasına istinaden hazırlanan ve 06.04.2004 tarihinde yürürlüğe giren İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin "*Fazla çalışmada sınır*" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında ise; fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı ve bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

İdarenin 2021 yılı personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ile fazla çalışma süresine 270 saatlik bir sınırlama getirilmesine rağmen 5 daire başkanlığında toplamda 12 işçi için bu sınırlamaya uyulmadığı görülmüştür.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; 2021 yılında pandemi dolayısıyla fazla çalışma yapan personelin mevcut olduğu, bundan sonraki süreçte mevzuat hükümlerine uyulacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, iş ve çalışma planlamasının kadrolu işçiler için mevzuatında yer alan fazla çalışma sınırı aşılmayacak şekilde yapılması gerekmektedir.

BULGU 11: Nikah Hizmetlerinin Belediye Personeline İndirimli Olarak Verilmesi

İdare personeline dış nikah kıyılmasında indirimli tarife uygulanmaktadır.

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1'inci maddesi ilk fıkrasında;

“Genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvelik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özel bütçeli kuruluşlar, özelleştirilme işlemleri tamamlanuncaya kadar, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tabi kuruluşlar ve özel hukuk hükümlerine tabi, kamunun çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşlar, kamu banka ve kuruluşlar ile bunlara bağlı iş yerleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticari indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanamaz.” hükmü yer almaktadır.

Aynı maddenin diğer fıkralarında istisnalara yer verilmiş, hangi kişi veya gruplara ücretsiz veya indirimli tarifelerin uygulanacağı sayılmış, birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye Cumhurbaşkanının yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; anılan istisnalar dışında, kamu kurum ve kuruluşlarının ürettikleri mal ve hizmetlerin tarifelerinde herhangi bir kişi, grup veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanması mümkün değildir.

Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından 2021 yılı ücret tarifelerinin belirlendiği 638/2020 sayılı kararında; 1000 TL olarak fiyatlanan dış nikah kıyılması hizmeti, İdare personeli için 750 TL indirimli belirlenmiştir. Ancak bu indirimin anılan mevzuat hükümlerine aykırı olduğu açıktır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; söz konusu uygulamanın Meclis kararı ile düzeltildiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, indirimli tarife uygulamalarının 4736 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine aykırılık teşkil etmemesi gerekmektedir.

BULGU 12: İdareye Ait Kreş İçin Belirlenen Ücret Tarifesinin İlgili Tebliğe Aykırı Olması

İdarenin tasarrufunda bulunan kreşten faydalanacaklar için belirlenen ücret Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

2021 yılına ilişkin olarak 13.01.2021 tarih ve 31363 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ’in “Ortak hususlar” başlıklı 7’nci maddesinin (8) numaralı fıkrasında;

“Bir kurum veya kuruluşun eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzer sosyal ve destek amaçlı tesislerinden yararlandırılan;

(...)

b) Diğer kurum ve kuruluşların personeli ve emeklileri ile bunların eşleri, üstsoy ve altsoylarına, kurum personeli için belirlenen tarife uygulanır...”

hükmü yer almaktadır.

Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından 2021 yılı ücret tarifelerinin belirlendiği 638/2020 sayılı kararında; kreş hizmeti ücretleri, yukarıda yer verilen Tebliğ hükmü hilafına;

- Belediyede Çalışan Ebeveyn Çocukları İçin Kreş Hizmeti: 500,00 TL,

- Belediyede Çalışmayan Ebeveyn Çocukları İçin Kreş Hizmeti: 1.000,00 TL

olarak belirlenmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; ilgili Daire Başkanlığına bağlı kreşlerden faydalanacaklar için belirlenen ücret düzenlemesinin mevzuat hükümlerine uygun gerçekleştirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdarenin tasarrufunda bulunan kreşten yararlanılmasına ilişkin olarak tespit edilen ücretlerin ilgili Tebliğ hükümlerine uygun tesis edilmesi gerekmektedir.

BULGU 13: Evsel Katı Atık Ücretine Ait Herhangi Bir Tahsilatın Yapılmaması

Evsel katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücretine Büyükşehir Belediyesi gelir tarifesinde yer verilmemiş dolayısıyla söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsili yapılamamıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesine göre;

"(...)

Kirleten: Faaliyetleri sırasında veya sonrasında doğrudan veya dolaylı olarak çevre kirliliğine, ekolojik dengenin ve çevrenin bozulmasına neden olan gerçek ve tüzel kişileri,

(...)

Evsel katı atık: Tehlikeli ve zararlı atık kapsamına girmeyen konut, sanayi, işyeri, piknik alanları gibi yerlerden gelen katı atıkları,

(...)"

ifade etmektedir.

Aynı Kanun'un "*İlkeler*" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde;

"Kirlenme ve bozulmanın önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan harcamalar kirleten veya bozulmaya neden olan tarafından karşılanır. Kirletenin kirlenmeyi veya bozulmayı durdurmak, gidermek veya azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kirletenden tahsil edilir." denilmektedir.

Ayrıca Kanun'un "*İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü*" başlıklı 11'inci maddesinde; büyükşehir belediyeleri ve belediyelerin evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettiirmekle yükümlü oldukları, bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacakların, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlü oldukları, bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarifeye göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınacağı ve tahsil edilen ücretlerin, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir.

Atıksu Altyapı ve Eysel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesine göre;

"a) Abone: Su ve atıksu ve katı atık hizmetlerinden faydalanan ve/veya faydalanacak gerçek veya tüzel kişiyi,

(...)

c) Atık üreticisi: Faaliyetleri sonucu atık oluşumuna neden olan kişi ve/veya atığın bileşiminde veya yapısında bir değişikliğe neden olacak ön işleme, karıştırma veya diğer işlemleri yapan herhangi bir gerçek veya tüzel kişiyi,

ç) Atık sahibi: Atık üreticisini veya atığın sahibi olan gerçek ve tüzel kişileri,

(...)

e) Eysel katı atık idareleri: Büyükşehir belediyelerini, diğer belediyeleri ve belediye birliklerini,

(...)

ı) Kirleten öder ilkesi: Atıkların oluşturduğu veya oluşturması muhtemel çevresel kirlenme ve bozulmayı önlemek, sınırlandırmak, gidermek ve çevrenin iyileştirilmesini sağlamak için yapılan ve/veya yapılacak tüm yatırımların ve harcamaların kirletenler veya bozulmaya neden olanlar tarafından karşılanacağı ilkesini,

(...)

m) Ücret: 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Mükerrer 44 üncü maddesi hükmü gereği çevre temizlik vergisi ile aynı Kanunun 87 nci maddesi uyarınca kanalizasyon harcamalarına katılma payı ve 2560 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca alınan kullanılmış suları uzaklaştırma bedelini de içerecek şekilde; atıksu ve evsel katı atık ile ilgili verilen tüm hizmetler karşılığında tam maliyet esaslı tarifeye göre belirlenen toplam sistem maliyetini karşılamak üzere evsel katı atık ve atıksu hizmetlerinden yararlananlar tarafından ödenmesi gereken parasal değeri"

ifade etmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "Faturalandırma" başlıklı 22'nci maddesinde;

“Atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait ücretlendirme yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca Yönetmelik’in *“Uyum süreci”* başlıklı Geçici 1’inci maddesinde; *“ 26/10/2011 tarihi itibarıyla bu Yönetmeliğe, tarife belirleme, abonelik, sözleşme, teknik alt yapı eksiklikleri ile kendi aralarında maliyet ve bölüşüm hesabı yapmayanlar da dahil olmak üzere, uyum sağlayamamış olan atıksu altyapı yönetimleri ve evsel katı atık idareleri, 31/12/2021 tarihine kadar bu Yönetmeliğe uyum sağlamakla yükümlüdürler.”* denilmek suretiyle uyum süresinde değişiklik yapılmış ve bu süre 31.12.2021 tarihine kadar uzatılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; evsel katı atık idareleri, verdikleri evsel katı atık hizmetleri için belediye meclis kararı ile ücret tarifesi belirlemeli ve kirleten öder ilkesi gereği evsel katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti su faturaları üzerinden tahakkuk ettirilmeli ve tahsil edilen ücretler katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılmamalıdır. Söz konusu ücretin su faturaları üzerinden tahsil edilmesi ise büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idarelerinin görevidir.

İdarenin gelir işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından il genelinde maliyet ve bölüşüm hesabı yapılarak evsel katı atık toplama, taşıma ve bertaraf maliyetlerinin belirlendiği ancak evsel katı atık ücret tarifesine ilişkin herhangi bir belediye meclisi kararı alınmadığı ve GASKİ tarafından evsel katı atık ücreti adı altında bir tahsilatın yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; gerekli çalışmaların yapıldığı, söz konusu Yönetmelik uygulama tarihinin her yıl ötelendiği ve iki yıl daha uzatıldığı, uygulamada sorunların çözülemediği ve Yönetmelik uygulama tarihinin ötelenmesi sebebiyle evsel katı atık ücret tarifesinin Meclise sunulmadığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; her ne kadar Yönetmelik’in uygulama tarihi uzatılmış olsa da, İdare tarafından il genelinde maliyet ve bölüşüm hesabı yapılmış, evsel katı atık toplama, taşıma, bertaraf maliyetleri belirlenmiş olduğundan İdarenin gelir kaybına uğramaması için söz konusu ücretin talep edilmesi gerekmektedir.

BULGU 14: Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Alınmaması

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin takip ve tahsil edilmediği görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "*Tanımlar ve Kısaltmalar*" başlıklı 3'üncü maddesinin (s), (ş) ve (z) fıkralarında; "Geçiş Hakkı", "Geçiş Hakkı Sağlayıcısı" ve "İşletmeci" tanımlamaları yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasında "Geçiş hakkının kapsamı" belirlenmiş; 25'inci maddesinde de işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısının anlaşma serbestisi çerçevesinde geçiş hakkına ilişkin anlaşmalar yapabileceği düzenlenmiştir.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarih ve 28510 sayılı Resmi Gazete'de "Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Yönetmelik'te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, anlaşma yapmaya ve geçiş hakkına ait ücretlerin tahsiline ise geçiş hakkına konu olan taşınmazın sahibi veya taşınmaz üzerinde hak sahibi olanların yetkili olduğu ifade edilmiştir. 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik'e eklenmiş olup geçiş hakkı ücretinin Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi'nde belirtilen fiyatları aşamayacağı ve bu fiyatların her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre belediyeler tarafından tarifede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi ve bu ücretlerin geçiş hakkını kullanan işletmecilerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Büyükşehir Belediyesinin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri

---

gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine Büyükşehir Belediyesi gelir tarifesinde yer verildiği ancak söz konusu gelir kaleminin tahsilinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; İdarece, geriye dönük beş yıllık geçiş hakkı bedellerinin tespit edilerek firma beyanlarının talep edildiği, alınan beyanlara göre 3.772.667,61 TL borç tahakkuku yapıldığı, 620.483,28 TL tahsil edildiği, bundan sonraki süreçte mükelleflerin yıllık beyanlarına göre tahakkuk ve tahsilat işlemlerine devam edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; yukarıda belirtilen düzenlemeler ve açıklamalar çerçevesinde, İdare tarafından geçiş hakkı bedellerinin tahsiline yönelik işlemlere devam edilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Kiraya Verilen Bazı İşyerlerinin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Bulunmaması

İdare tarafından kiraya verilen ruhsata tabi bazı işyerlerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunmamaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları*" başlıklı 7'nci maddesinde; büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek büyükşehir belediyelerinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "*İşyeri açma izni harcı*" başlıklı 81'inci maddesinde;

"Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılması "İşyeri Açma İzni Harcına" tabidir." denilmektedir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in "*Tanımlar*" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yetkili idarenin tanımı yapılmıştır. Buna göre;

"Yetkili idare: Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini..." ifade etmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "*İşyeri açılması*" başlıklı 6'ncı maddesinde;

“Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.

(...)”

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerini büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerleri ruhsatlandırmak ve denetlemek büyükşehir belediyelerinin görev ve yetkileri arasındadır. Söz konusu işletmeler için büyükşehir belediyelerinden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz.

İdarenin ruhsat işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından kiraya verilen ruhsata tabi 379 işyerinden 37 adedinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyette bulunduğu dolayısıyla bu işyerlerinden işyeri açma izni harcı tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; ilgili birimler ile yazışmaların yapıldığı, ruhsatı bulunmayan işyerleri için gerekli işlemlere başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet gösteren işyerlerinin ruhsatlandırılmasının sağlanması ve bu işyerlerinden işyeri açma izni harcı tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 16: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyette Bulunan İşyerlerine Kapatma ve İdari Para Cezası Uygulanmaması

İdare tarafından kiraya verilen işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyette bulunan işyerlerine kapatma ve idari para cezası uygulanmamıştır.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in “İşyeri açılması” başlıklı 6’ncı maddesinde;

“Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.

(...)”

denilmektedir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun “*Emre aykırı davranış*” başlıklı 32’nci maddesinin birinci fıkrasında;

“Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyette bulunduğu tespit edilen işyerlerine kapatma ve idari para cezası uygulanması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından kiraya verilmiş olup işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyette bulunan işyerlerine kapatma ve idari para cezası uygulanmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; İdare tarafından kiraya verilmiş olan ve ruhsatı bulunmayan işyerlerine yönelik yasal işlemlerin yapılmaya başlanıldığı, kapatma ve idari para cezasının uygulanmasına ilişkin sürecin devam ettiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyette bulunan işyerlerine yasal düzenlemelerde hüküm altına alınan kapatma ve idari para cezasının uygulanması gerekmektedir.

BULGU 17: İlçe Belediyesine Gönderilmesi Gereken Bazı Payların Gönderilmemesi

a) Parkomat Alanlarının İşletilmesinden Elde Edilen Gelirlerden Şehitkamil Belediyesine Pay Gönderilmemesi

İdare tarafından muhtelif sokak, cadde ve bulvarlardaki parkomat uygulama alanlarının işletilmesi suretiyle elde edilen otopark gelirlerinden Şehitkamil Belediyesine pay gönderilmemiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları*" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde;

"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek." denilmektedir.

Aynı Kanun'un "*Büyükşehir belediyesinin gelirleri*" başlıklı 23'üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde;

"7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; büyükşehir belediyeleri tarafından durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerinin işletilmesi, işlettirilmesi veya kiraya verilmesi suretiyle elde edilen otopark gelirlerinden %50'sinin ilçe belediyelerine nüfusları oranında aktarılması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından muhtelif sokak, cadde ve bulvarlardaki parkomat uygulama alanlarının işletilmesi suretiyle elde edilen otopark gelirlerinden 1.218.076,91 TL tutarında payın Şehitkamil Belediyesine gönderilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; parkomat paylarının Şehitkamil Belediyesine gönderildiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare tarafından elde edilen otopark gelirlerinden kaynaklanan payların ilçe belediyeleriyle yılsonunda mahsuplaşılması, arta kalan tutar var ise ilgili belediyeye gönderilmesi gerekmektedir.

b) Müze Giriş Ücretlerinden Şehitkamil Belediyesine Pay Gönderilmemesi

Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde işletilen müzelerin giriş ücretlerinden Şehitkamil Belediyesine pay gönderilmemiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "*Müze giriş ücretleri ile madenlerden belediyelere pay*" başlıklı mükerrer 97'nci maddesinin (a) fıkrasında;

"Cumhurbaşkanlığına bağlı milli saraylar hariç belediye ve mücavir alan sınırları içinde gerçek ve tüzelkişilerce işletilen her türlü müzelerin giriş ücretlerinin % 5'i belediye payı olarak ayrılır.

Belediye payı olarak ayrılan miktarın, tahsilini takip eden ayın 15 inci günü akşamına kadar müzenin bulunduğu yer (27.6.1984 gün ve 3030 sayılı Kanunun uygulandığı şehirde Büyük Şehir Belediyelerine) belediyesine ödenmesi mecburidir.

Büyük Şehir Belediyelerince tahsil edilen payın yüzde 75'i Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca bildirilecek son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre nüfusları oranında ilgili ilçe belediyelerine dağıtılır."

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; Cumhurbaşkanlığına bağlı milli saraylar hariç olmak üzere belediye ve mücavir alan sınırları içindeki gerçek ve tüzel kişilerce işletilen her türlü müzelerin giriş ücretlerinin %5'inin belediye payı olarak ayrılması, ayrılan bu payın müzenin bulunduğu büyükşehir belediyesine ödenmesi ve büyükşehir belediyelerince tahsil edilen bu payın %75'inin nüfusları oranında ilgili ilçe belediyelerine dağıtılması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından İdareye gönderilen müze giriş ücretlerinden 205.499,29 TL tutarında payın Şehitkamil Belediyesine gönderilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; müze paylarının Şehitkamil Belediyesine gönderildiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; müze giriş ücreti paylarının ilçe belediyeleriyle yılsonunda mahsuplaşılması, arta kalan tutar var ise ilgili belediyeye gönderilmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Toptancı Halinin İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması

a) Toptancı Halinde Bir Kişiyi Birden Fazla İşyerinin Kiraya Verilmesi

İdarenin yönetiminde bulunan toptancı halinde bazı kişilere birden fazla işyeri kiralık olarak verilmiştir.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in "*Kiralama ve satış*" başlıklı 28'inci maddesinin üçüncü fıkrasında;

"Toptancı halindeki işyerleri, üretici, üretici örgütü, komisyoncu veya tüccarlara kiralanır ya da satılır. Aynı toptancı halinde/şubesinde bir kişiye doğrudan veya dolaylı olarak en fazla bir işyeri kiralanabilir veya satılabilir. İşyeri, adi şirketlere/ortaklıklara ya da birden fazla gerçek veya tüzel kişiye kiralanamaz veya satılamaz." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "*Geçiş hükümleri*" başlıklı Geçici 1'inci maddesinin on beşinci fıkrasında;

"Aynı toptancı halinde/şubesinde birden fazla işyeri bulunanlar ile bir işyerini kullanan adi şirketler/ortaklıklar ya da birden fazla gerçek veya tüzel kişiler, durumlarını 1/7/2015 tarihine kadar 28 inci maddenin üçüncü fıkrasına uygun hale getirir." şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; aynı toptancı halinde bir kişiye doğrudan veya dolaylı olarak en fazla bir işyeri kiralanabilir veya satılabilir. Birden fazla işyeri bulunanların durumu mevzuatta belirtilen tarihe kadar uygun hale getirilmelidir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Nizip Meyve ve Sebze Toptancı Halinde bazı kişilere birden fazla işyerinin kiralık olarak verildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; Nizip Toptancı Halinde bulunan işyerlerine ilişkin kiralama ve devir işlemlerinin İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığına bağlı Kiralama Şube Müdürlüğüne yürütüldüğü ifade edilmiştir.

Ancak, bulguda belirtilen hususa ilişkin herhangi bir cevap verilmemiştir.

Sonuç itibarıyla, Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince Nizip Meyve ve Sebze Toptancı Halinde bir kişinin birden fazla işyerini kiralık olarak kullanması durumunun sonlandırılması gerekmektedir.

b) Toptancı Halinde Faaliyet Gösteren İşyerlerinden Teminat Alınmaması

İdarenin yönetiminde bulunan toptancı halinde faaliyet gösteren işyerlerinden teminat alınmamıştır.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in "Teminat" başlıklı 31'inci maddesinde;

"(1) Belediye, özel ve işletim yetkisi devredilmiş toptancı hallerinde faaliyet gösterenler, ticarî güvenin sağlanması ve tarafların haklarının korunması amacıyla bu maddeye göre teminat verir.

(2) Birinci fıkrada öngörülen teminat, nakit olarak verilebileceği gibi bu tutara eşit olarak banka teminat mektubu, Hazine bonosu, Devlet tahvili, hisse senedi, mali sorumluluk sigortası ve gayrimenkul rehni olarak da verilebilir. Teminatlarla birlikte, onuncu ve on üçüncü fıkralarda belirtilen hususlara yönelik olarak ilgili belediyeye bu tür teminatı alış ve satış, düzenleme ve transfer konusunda yetki veren bir gayri kabili rücu yetki belgesi de verilir.

(3) Halde faaliyet gösterenlerden alınacak teminat tutarı, kiracılar için haldeki işyerinin, malikler için ise bulunduğu toptancı halinde kiralama yoluyla işletilen emsal işyerinin bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın Ocak ayında belediye meclisince belirlenir.

(...)"

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; ticari güvenin sağlanması ve tarafların haklarının korunması amacıyla kiracılar için haldeki işyerinin, malikler için ise bulunduğu toptancı halinde kiralama yoluyla işletilen emsal işyerinin bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın ocak ayında belediye meclisi tarafından belirlenen teminat tutarlarının toptancı hallerinde faaliyet gösteren işyerlerinden alınması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.01.2021 tarih ve 9 sayılı kararıyla teminat tutarlarının 15.000,00 TL olarak belirlendiği ancak Nizip Meyve ve Sebze Toptancı Halinde faaliyet gösteren 56 işyerinden teminat alınmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; Nizip Toptancı Halinde faaliyet gösteren işyerlerinden teminat alınması için çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince Nizip Meyve ve Sebze Toptancı Halinde faaliyet gösteren işyerlerinden teminat alınması gerekmektedir.

c) Toptancı Halinde Faaliyet Gösteren Bazı İşyerlerinin Hal Kayıt Sistemine Kayıtlı Olmaması ve Bazı İşyerlerinden Hal Rüşumu Tahsilatı Yapılmaması

İdarenin yönetiminde bulunan toptancı halinde faaliyet gösteren bazı işyerleri merkezi hal kayıt sistemine kayıtlı değildir ve bazı işyerlerinden hal rüşumu tahsilatı yapılmamıştır.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in;

“Toptancı hal yönetim biriminin görev, yetki ve sorumlulukları” başlıklı 19’uncu maddesinde;

“(…)

g) İşyerleri ile burada faaliyet gösteren üretici, üretici örgütü, komisyoncu ve tüccarlara ilişkin bilgileri sisteme kaydetmek, kayıtlı bilgileri güncellemek, sisteme kaydedilenlerin her biri için dosya açmak ve ilgili evrakı bu dosyada muhafaza etmek,

(…)

i) Bildirim işlemleri ile hal rüşumuna ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, bildirimciler tarafından iletilen analiz sonuçlarını aynı gün içinde sisteme işlemek,

(…)”,

“Malların satışı” başlıklı 36’ncı maddesinin beşinci fıkrasında;

“Malların toptan veya perakende satışını yapanlar ile malları taşıyanlar ve depolayanlar, bunların toptancı halinden satın alındığını veya toptancı haline bildirildiğini belgelemek zorundadır.”,

“Bildirimci ve diğer kişiler ile bunların sisteme kaydı” başlıklı 40’inci maddesinin ikinci fıkrasında;

“Bildirimciler, sisteme kaydolmak zorundadır. Birinci fıkrada belirtilen sıfatlardan birden fazlasına sahip olanların kaydında, her bir sığata ilişkin bilgiler sisteme işlenir. 34 üncü maddenin on dördüncü fıkrası hükmü saklıdır.”,

“Bildirim” başlıklı 41’inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında;

“Bildirim miktarı veya üzerindeki mallar, üretildiği yerden veya girdiği gümrük kapısının bulunduğu yerden her ne sebeple olursa olsun sevkinden önce sisteme bildirilmek zorundadır.”,

“Hal rüsumu” başlıklı 44’üncü maddesinin yedinci fıkrasında;

“Hal rüsumu, bildirim işleminin tamamlanmasıyla tahakkuk eder. Rüsumun hesaplanmasında, toptan satış bedeli esas alınır.”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; toptancı hallerinde faaliyet gösteren işyerlerinin merkezi hal kayıt sistemine kayıtlı olması ve işyerlerinden bildirim işleminin tamamlanmasıyla tahakkuk eden hal rüsumu tahsilatının yapılması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Nizip Meyve ve Sebze Toptancı Halinde faaliyet gösteren 56 işyerinden 27 adedinin merkezi hal kayıt sistemine kayıtlı olmadığı ve 44 adet işyerinden hal rüsumu tahsilatı yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; Nizip Toptancı Halinde faaliyet gösteren işyerlerinden hal rüsum tahsilatının yapılması ve hal kayıt sisteminin aktif hale getirilmesi için çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince Nizip Meyve ve Sebze Toptancı Halinde kayıt dışı faaliyet gösteren

---

---

işyerlerinin merkezi hal kayıt sistemine kayıtlarının yapılması ve işyerlerinden hal rüsumu tahsilatının yapılması gerekmektedir.

BULGU 19: Taşınmaz Kiralamalarında Mevzuata Aykırı Olarak Kira Süresinin Uzatılması

İdarenin bazı taşınmazlarının kira sözleşmeleri, süresi bitmesine rağmen yeniden ihale yapılmadan encümen kararıyla yenilenmekte ve bu şekilde taşınmazların kira süreleri uzatılmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 34'üncü maddesinde; taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamanın, süresi üç yılı geçmemek üzere taşınmaz kiralanmasına karar vermenin belediye encümeninin görev ve yetkileri arasında olduğu ifade edilmiştir.

01.01.1984 tarihinde yürürlüğe giren 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1'inci maddesinde; belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'a göre yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un 64'üncü maddesinde; kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresinin, on yıldan çok olamayacağı, ancak bazı hususi durumlarda bu sınırın aşılabileceği belirtilmiş, süre uzatımı ile ilgili herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile kiralama işlemleri hakkında yeni düzenlemeler getirilmiştir. Kanun'un 339'uncu maddesinde; kamu kurum ve kuruluşlarının hangi usul ve esaslarla yapılmış olursa olsun konut ve çatılı işyeri kiralamalarında Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. 347'nci maddesinde ise belirli ve belirsiz süreli kira sözleşmelerinin sona ermesine ilişkin şartlara yer verilmiştir. Buna göre; belirsiz süreli kira sözleşmelerinde, kiracı her zaman, kiraya veren ise kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildiriyle sözleşmeyi sona erdirebilecektir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; belediye encümeni tarafından kiraya verilmesi kararlaştırılan ancak süre uzatımları yoluyla belirsiz kira sözleşmesine dönüşen kiralamaların, 10 yıllık sürenin sonunda fesih yoluyla sonlandırılabilmesi anlaşılmaktadır.

İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; aşağıdaki tabloda gösterilen 32 adet taşınmazın, 3 yıldan daha az süre için encümen kararıyla kiraya verildiği, kira sözleşmesinde süre 1 yıl olmasına rağmen yine encümen kararıyla her yıl kira süresinin uzatıldığı, belirsiz kira sözleşmesine dönüşen söz konusu kontratların tümünde 10 yıllık sürenin aşıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 16: İhale Edilmeden Sözleşmesi Uzatılan Taşınmazların Listesi

Taşınmaz bilgileri	Niteliği	Kira Başlangıç Tarihi	Kira Bitiş Tarihi	Süre Uzatım Encümen Karar Tarih Sayısı	Kiralama Şekli / İhale Yöntemi
Hoşgör Taksi Durağı (14 Araç)	Taksi İşgal Yeri	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Keyvanbey Taksi Durağı (10 Araç)	Taksi İşgal Yeri	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Hamdi Kutlar Cad Kapı No : 126	Dükkan	17.11.2009	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Çukur Mah. Belediye Pasajı Arkası Kapı No:4/A	Dükkan	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Çukur Mah. Belediye Pasajı Arkası Kapı No:4/A	Dükkan	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Çukur Mah. Belediye Pasajı Arkası Kapı No:4/B	Dükkan	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Çukur Mah. Belediye Pasajı Arkası Kapı No:4/B	Dükkan	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Aydınbaşa Mh.Lokanta 1.Dükkan	Dükkan	1.01.2001	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Aydınbaşa Mh.Lokanta 2.Dükkan	Dükkan	1.01.2001	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Çukur Mah. Belediye Pasajı Arkası Kapı No:4/D	Dükkan	27.01.2009	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Boyacı Mah. Pürsefa Geçidi No:13	Dükkan	16.10.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Çukur Mah. Belediye Pasajı Arkası Kapı No:4/C	Dükkan	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Çukur Mah. Belediye Pasajı Arkası Kapı No:4/C	Dükkan	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Kavaklık Taksi Durağı (20 Araç)	Taksi İşgal Yeri	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
İsmet Pasa Mahallesi Belediye Cd. Kapı No:12/B	Dükkan	17.07.2009	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Alaybey Camii Önü Büfe İşgal Yeri	Büfe İşgal Yeri	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Hamdi Kutlar Cad. Kapı No : 120	Dükkan	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Boyacı Mah.Klb. Kapı No:19/A	Dükkan	3.01.2006	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Boyacı Mah.Klb. Kapı No:19/B	Dükkan	3.01.2006	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Aydınbaşa Mah. 12 Nolu Sok No:13	Dükkan	22.03.2011	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Sgk Yanı Taksi Durağı (8 Araç)	Taksi İşgal Yeri	13.12.2006	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Sgk Yanı Taksi Durağı İşgaliye	Taksi İşgal Yeri	13.12.2006	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Roket Taksi (10 Araç)	Taksi İşgal Yeri	10.05.2011	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Botanik Parkı İçi Büfe İşgal Yeri	Büfe İşgal Yeri	24.05.2011	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Aydınbaşa Mah. 12 Nolu Sok	Dükkan	13.02.2006	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Aydınbaşa Mah. 12 Nolu Sok	Dükkan	13.02.2006	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
İsmet Pasa Mahallesi Belediye Cd. Kapı No:11/A	Dükkan	1.01.2001	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Gaziler Caddesi İşgaliye	Açık İşgal Yeri	1.01.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
İsmet Pasa Mahallesi Belediye Cd. Kapı No:11/B	Dükkan	27.02.2004	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı

İsmetpaşa Mah. Şirehan Otel Yanı	Açık İşgal Yeri	17.11.2009	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
İsmetpaşa Mah. 6 Nolu Sok. Dükkan	Dükkan	30.03.2010	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı
Düztepe Çamlık İçi Büfe İşgal Yeri	Büfe İşgal Yeri	11.10.2005	31.12.2021	09.12.2020 - 2326 - 1 yıl	Encümen Kararı

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemelere göre; taşınmazların 3 yıla kadar belediye encümeni kararıyla ve ihale yapılarak kiraya verilmesi mümkündür. Kira süresi biten taşınmazlar için yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir. Ancak ihaleye çıkılmadan encümen kararı ve süre uzatımı yoluyla kiralama sürdürülürse azami süre 10 yıldır. Bu süre bittiğinde kira sözleşmesi feshedilerek yeniden ihaleye çıkılmalıdır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; taşınmazların çoğunun tapuda tarla, arsa olarak kayıtlı olduğu, imar planında yol, kaldırım, vb. olarak görüldüğü fakat uzun yıllardır dükkan olarak kullanıldığı, bu nedenlerle söz konusu yerlerin ihaleye çıkılarak kiraya verilemediği, kiracılarla kira sözleşmesi yapılmadığı, kira bedellerinin işgal bedeli olarak tahsil edildiği, bölge rayicine uygun ve yıllık düzenli kira artışlarının yapıldığı, yeni kiralanan alanların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre ihale edildiği, bundan sonraki yapılacak olan kiralamalarda bulguda belirtilen hususların dikkate alınacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, her ne kadar İdare cevabında yukarıda özetlenen muhtelif sebeplerle söz konusu yerlerin ihaleye çıkılarak kiraya verilemediği öne sürülse de bahse konu taşınmazlar için mevzuatında bir istisna bulunmadığından 2886 sayılı Kanun'da belirtilen şekliyle yeniden ihale suretiyle kiraya verilmesi gerekmektedir.

BULGU 20: Taşınmaz Tahsisi Açısından Kamu Kurum ve Kuruluşu Niteliğinde Olmayan Kamu Şirketine ve Özel Şirkete Taşınmaz Tahsisi Yapılması

İdare tarafından kamu şirketi olan Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ) ve özel şirket olan Toroslar Elektrik Dağıtım AŞ'ye trafo inşası sebebiyle ve elektrik dağıtımı için muhtelif taşınmazlar tahsis edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınmaz tahsisi" başlıklı 47'nci maddesinde; kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilecekleri ifade edilmiş ve aynı maddenin son fıkrasındaki "Kanunlardaki özel hükümler saklıdır." hükmü ile de kendi

---

mevzuatında taşınmaz tahsisi ile ilgili hüküm bulunan kamu idarelerinin ilgili mevzuatına göre taşınmaz tahsisi yapabilmelerine olanak sağlanmıştır.

5018 sayılı Kanun'un 47'nci maddesine dayanılarak hazırlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in "*Tanımlar*" başlıklı 3'üncü maddesine göre kamu idaresi; tahsis açısından, Yönetmelik ekindeki idareler ile kendilerine tahsis yapılması açısından köy tüzel kişiliklerini; devir açısından, Yönetmelik ekindeki idarelerden, düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç, diğer idareleri şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla mevzuata uygun bir tahsis işleminden söz edilebilmesi için gerek taşınmaz tahsis edecek olan idarenin gerekse kendisine taşınmaz tahsis edilecek kuruluşun Yönetmelik'te ifade edilen kamu idaresi kapsamında olması gerekmektedir. Kamu şirketleri ise, Yönetmelik ekinde yer almamaktadır.

Mahalli idarelerde taşınmaz tahsisi 5393 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Kanun'un "*Diğer kuruluşlarla ilişkiler*" başlıklı 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; belediyelerin, görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda, kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 6446 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine dayanılarak hazırlanan "Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Yürütülen Taşınmaz Temini İşlemleri Hakkında Yönetmelik" in "*Kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların devri*" başlıklı 22'nci maddesinde;

"(1) Önlisansa/lisansa dayalı faaliyete konu tesisler için kamu tüzel kişisi adına kayıtlı taşınmazın mülkiyetine, yüksekliğine veya derinliğine ihtiyaç duyulması halinde Kurumdan taşınmazın mülkiyetinin/irtifak hakkının devri talebinde bulunulur. Devir talebi Kurum tarafından değerlendirilir, uygun görülmesi halinde Kurul tarafından taşınmaz hakkında Kanunun 30 uncu maddesinin uygulanmasına karar verilir.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki taşınmazın bedeli, Kıymet Takdir Komisyonu tarafından, 17 nci madde ve devamında belirtilen hükümler esas alınarak belirlenir. Belirlenen bedel, taşınmaz maliki kamu tüzel kişisine yazılı olarak bildirilir. Kamu tüzel kişisi, taşınmazın ve/veya

---

irtifak hakkının tapuda Hazine adına tescilini ve takdir edilen bedele ilişkin görüşünü altmış gün içinde Kuruma bildirir.

(3) Mülkiyet ve/veya irtifak hakkının devrine muvafakat edilen taşınmazın bedeli ilgili önlisans/lisans sahibi özel hukuk tüzel kişisi tarafından kamu tüzel kişisi hesabına yatırılır.

(...)”

Düzenlemesi yapılmıştır.

Ayrıca, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından yayımlanan taşınmaz teminine yönelik ilgili mevzuat hükümlerine dayanılarak hazırlanan Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ Genel Müdürlüğü Taşınmaz Teminine İlişkin Usul ve Esaslar’ın 4’üncü maddesinde;

Devir, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında Hazine dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların temini şeklinde tanımlanmıştır. Mezkûr Usul ve Esaslar’ın 8’inci maddesinde de Hazineye ait taşınmazlar dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların devir işlemine esas süreçler düzenlenmiştir.

İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin mülkiyetinde bulunan muhtelif taşınmazlarını trafo inşası sebebiyle TEDAŞ ve Toroslar Elektrik Dağıtım AŞ’ye tahsis ettiği, bu taşınmazların Toroslar Elektrik Dağıtım AŞ tarafından elektrik dağıtımı için kullanıldığı tespit edilmiştir.

TEDAŞ, 02.04.2004 tarih ve 2004/22 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır. Dağıtım bölgeleri yeniden belirlenerek, Türkiye 21 dağıtım bölgesine ayrılmış ve 2013 yılı itibarıyla şirketlerle TEDAŞ arasındaki hisse devri sözleşmeleri tamamlanmıştır. Kısaca elektrik dağıtım hizmeti özelleştirilerek özel firmalar tarafından sağlanmaya başlanmıştır. Böylece TEDAŞ’ın elektrik dağıtım sektöründeki hizmet görevi sona ermiş ve TEDAŞ, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun Geçici 6’ncı maddesi hükümleri, Aydınlatma Yönetmeliği ve Aydınlatma Tebliği hükümlerine göre genel aydınlatma giderlerinin ödenmesine aracılık eden ve denetimlerini yapan bir kamu şirketi olarak faaliyetlerini sürdürmüştür.

Dolayısıyla kamu şirketi olan TEDAŞ’ın bir kamu kuruluşu olarak değerlendirilerek taşınmaz tahsis edilmesi mevzuata uygun değildir. Diğer taraftan özel şirketlere taşınmaz tahsisine mevzuatta hiç yer verilmemiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; TEDAŞ adına tahsis edilen taşınmazların TEDAŞ tarafından kiralanması ve kamulaştırma yolu ile kullanım hakkı elde edilmesi için gerekli yazışmalara başlanıldığı ifade edilmiştir.

Netice olarak, kamu şirketi TEDAŞ tahsis yapılabilecek kamu kurum ve kuruluşu olmadığı için ve özel şirket olan Toroslar Elektrik Dağıtım AŞ'ye taşınmaz tahsis yapılamayacağından adı geçen şirketlere yapılan tahsisler mevzuata aykırıdır. Bu itibarla, söz konusu iş ve işlemlerin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Yürütülen Taşınmaz Temini İşlemleri Hakkında Yönetmelik, Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ Genel Müdürlüğü Taşınmaz Teminine İlişkin Usul ve Esaslar çerçevesinde yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 21: İdarenin Şirketine İşletme Hakkı Devredilen Taşınmazın Şirket Tarafından Üçüncü Kişiye İhalesiz Kiraya Verilmesi

İdarenin şirketi Gazi Kültür AŞ'ye işletme hakkı devredilen çay bahçesi, Şirket tarafından ihalesiz olarak üçüncü kişiye kiraya verilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun “Şirket kurulması” başlıklı 26'ncı maddesinde;

“Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükmüne göre; büyükşehir belediyelerinin sermaye şirketleri kurmaları mümkündür. Diğer yandan, mevzuatta sayılan hafriyat sahaları, toplu ulaşım hizmetleri, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerinin işletilmesi, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na tabi olmaksızın büyükşehir belediyesinin şirketlerine belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle devredilebilmektedir. Bu yerlerin işletilmesinin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri ise 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Büyükşehir Belediye Meclisinin 17.05.2019 tarih ve 190 sayılı kararıyla 5 yıl süreyle işletme hakkı Gazi Kültür AŞ'ye devredilen çay bahçesinin, Şirket tarafından ihalesiz olarak üçüncü kişiye kiraya verildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında belediye meclisi kararıyla büyükşehir belediyesinin şirketlerine devredilen taşınmaz işletme haklarının, ilgili şirketler tarafından üçüncü kişilere devrinde 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Sonuç itibarıyla, 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında belediye meclisi kararıyla büyükşehir belediyesinin şirketlerine devredilen taşınmaz işletme haklarının, ilgili şirketler tarafından üçüncü kişilere devrinde 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

BULGU 22: Sözleşme Yükümlülüğünü Yerine Getirmeyen Kiracının İhale Yasaklısı Yapılmaması

Kira ödeme yükümlülüğünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen kiracının sözleşmesi feshedilmiş ancak kiracı ihale yasaklısı yapılmamıştır.

2886 sayılı Kanun'un "*Müteahhit veya müşterinin sözleşmenin bozulmasına neden olması*" başlıklı 62'nci maddesinde;

"Sözleşme yapıldıktan sonra 63 üncü maddede yazılı hükümler dışında müteahhit veya müşterinin taahhüdünden vazgeçmesi veya taahhüdünü, şartname ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi üzerine, idarenin en az 10 gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesin teminatı gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

Gelir kaydedilen kesin teminat, müteahhit veya müşterinin borcuna mahsup edilemez."

denilmektedir.

Aynı Kanun'un "*İdarelerce ihalelere katılmaktan geçici yasaklama*" başlıklı 84'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında ise;

"Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme

---

yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazete’de ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine işlenir.” hükmü yer almaktadır.

Kira sözleşmesinde belirtilen yükümlülüğünü yerine getirmeyen müşterinin (kiracı) Kanun’un 62’nci maddesine göre kesin teminatı gelir kaydedilmektedir. Diğer yandan, taahhüdün sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirilmemesi nedeniyle 2886 sayılı Kanun’un 84’üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre de kiracının ihale yasaklısı yapılması gerekmektedir.

İdarenin taşınmazlara ilişkin işlemleri incelendiğinde; bir kiracının kira ödeme yükümlülüklerini sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi sebebiyle sözleşmesinin feshedildiği ancak ihale yasaklısı yapılmadığı görülmüştür.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulgu tarihi itibarıyla herhangi bir kiralama işlemine dair fesih yapılmadığı, ihale feshi halinde ihale yüklenicinin ihale yasaklısı yapılacağı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında bulgu tarihi itibarıyla herhangi bir kiralama işlemine dair fesih yapılmadığı ifade edilse de, 2019 yılında yapılan bir adet kiralama feshedilmiş bunun sonucunda yüklenici ihale yasaklısı yapılmamıştır.

Sonuç itibarıyla, sözleşme hükümlerine uymadığı gerekçesiyle sözleşmesi fesih edilen kişilerle ilgili 2886 sayılı Kanun’un 62’nci madde hükmünün yanında 84’üncü maddesinin üçüncü fıkra hükmünün de uygulanması sağlanmalıdır.

BULGU 23: Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi

Sayıştay ilamları cetvelinin incelenmesinde, ilgili yıl hesaplarına ait ilamlarda yer alıp kesinleşen tazmin tutarlarının sorumlulardan tahsili için gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

Sayıştay ilamlarının infazını izlemeyen ve gereklerini yerine getirmeyenler hakkında uygulanacak hukuki ve cezai müeyyideler, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun “*Kamu idareleri ve görevlilerinin sorumluluğu*” başlıklı 9’uncu maddesi ile düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un "*İlamların infazı*" başlıklı 53'üncü maddesinde ise Sayıştay ilamlarının kesinleştikten sonra doksan gün içerisinde yerine getirileceği, ilam hükümlerinin yerine getirilmesinden ilamların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticilerinin sorumlu olduğu ve ilamlarda gösterilen tazmin miktarının hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutularak, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunacağı belirtilmiştir. Benzer hükümler 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "*Kamu Zararı*" başlıklı 71'inci maddesinde ve bu maddeye istinaden çıkarılan 19.10.2006 tarih ve 26324 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 12'nci maddesinde de yer almaktadır.

27.05.2016 tarih ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 111'inci maddesinde ise Sayıştay İlamlarında tazmin hükmolunan tutarların 140 Kişilerden alacaklar hesabında izleneceği belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; Sayıştay ilam hükümlerinin kesinleşme tarihinden itibaren doksan gün içerisinde tahsil edilmesinden kamu idarelerinin üst yöneticileri sorumlu bulunmaktadır. Üst yöneticiler bu sorumluluklarını 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yerine getireceklerdir. Tahsilat aşamasında anaparaya hüküm tarihinden itibaren kanuni faiz de uygulanacaktır.

Yapılan incelemede tespit edilmiş olan 2016, 2017 ve 2019 yıllarına ilişkin kesinleşen Sayıştay İlamlarından kaynaklanıp halen tahsil edilmemiş bulunan toplam 1.398.281,58 TL tutarındaki kamu alacağının mevzuatta öngörülen yasal faizleriyle birlikte tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; kesinleşen Sayıştay İlamlarının tahsili ile ilgili gerekli işlemlerin yapılmaya başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, Sayıştay ilamlarının mevzuatında belirtilen süre içinde infaz edilmesi gerekmektedir.

BULGU 24: Meclis Karar Özetlerinin Yayımlanmaması

Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisi kararları uygun şekilde kamuoyuna açıklanmamaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu düzenlemeleri çerçevesinde herkes, ikamet ettiği beldenin hemşehrisi olup, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakkına sahiptir.

Kanun'un 13'üncü maddesinde düzenlenen hemşehrilik hukukuna göre; belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlü tutulmuştur. Bu nedenle belediye nezdinde hakların takip edilebilmesi, yükümlülüklerin tam ve eksiksiz yerine getirebilmesi için belediye faaliyetleri konusunda uygun şekilde bilgilendirme yapılması son derece önemlidir.

Diğer taraftan Kanun'un "*Meclis kararlarının kesinleşmesi*" başlıklı 23'üncü maddesinde; kesinleşen meclis kararlarının özetlerinin yedi gün içinde halka duyurulacağı hükmü yer almaktadır.

Bunun yanı sıra 5018 sayılı Kanun'un mali saydamlıkla ilgili düzenlemeleri, idareleri mali yönetim ve kontrol süreçleriyle ilgili olarak kamuoyuna açıklama yapmakla ve bunların ulaşılabilir olmalarını sağlamakla yükümlü tutulmaktadır.

Yapılan incelemeler neticesinde; 2021 yılı Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclis karar özetlerinin İdarenin internet sitesinde yayımlanmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; Meclis karar özetlerinin İdarenin internet sitesinde yayımlanması için gerekli olan altyapı çalışmalarının devam ettiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, tüm Meclis karar özetlerinin gerek mali saydamlık gerekse de hemşehri hukuku bağlamında İdarenin internet sitesinde yayımlanması gerekmektedir.

BULGU 25: Geriye Dönük Yevmiye Kaydı Yapılması

Yevmiye defterinde geçmiş tarih verilmek suretiyle geriye dönük yevmiye kaydı yapılmıştır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "*Kayıt düzeni ve kayıt düzeltmesi*" başlıklı 18'inci maddesinde;

"Kamu idarelerinin muhasebe birimleri, muhasebe işlemlerini, gerçekleşme sırasına göre düzenli bir şekilde hesap dönemi başında "1" den başlamak üzere hesap döneminin

---

sonuna kadar numaralandırarak kaydederler. Muhasebe kayıtları ancak yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltilir. Muhasebe belgesinde düzeltme işleminin gerekçesine yer verilir.” denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “*Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları*” başlıklı 43'üncü maddesinin birinci fıkrasında;

“İşlemler, yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedilir; buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in “*Kullanılacak defterler ve kayıt düzeni*” başlıklı 44'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde;

“Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin yevmiye tarih ve numarasıyla ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı müteselsil sıra numaralı defterdir. Yevmiye defterine açılış kaydı yapıldıktan sonra, günlük işlemler muhasebeleştirme belgelerine dayanılarak kaydedilir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; işlemlerin, yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedilip, buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılması, muhasebe kayıtlarının yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltilmesi ve geriye dönük yevmiye kaydı yapılmaması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yevmiye defterinde geçmiş tarih verilmek suretiyle 70 adet geriye dönük yevmiye kaydı yapıldığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; geriye dönük yevmiye kaydı yapma işleminin sistemden kapatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; muhasebe kayıtlarının günlük yapılması, geriye dönük yevmiye kaydı yapılmaması, muhasebe kayıtlarında yapılacak değişikliklerin mali tabloların doğruluğu açısından yeni bir muhasebe kaydıyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 26: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

320 Bütçe emanetleri hesabından yapılan ödemeler muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmamıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "*Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar*" başlıklı 34'üncü maddesi uyarınca; kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

Mezkûr Kanun'un "*Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları*" başlıklı 61'inci maddesinin altıncı fıkrasında;

"Muhasebe yetkilileri, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumludur." hükmü yer almaktadır.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 248 ve 249'uncu maddelerinde 320 Bütçe emanetleri hesabının niteliği ve hesaba ilişkin işlemler düzenlenmiştir. Yönetmelik'te, 320 Bütçe emanetleri hesabı için, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesinde kullanılacağı; yapılacak ödemelerde söz konusu tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasının gözetileceği belirtilmiştir.

Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; idarenin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması nedeniyle emanet hesaplarına alınan tutarların mevzuatında belirtilen ödemelere öncelik verilmesi şartıyla muhasebe kaydına alınma sırasına göre ödenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte emanet hesaplarda izlenen söz konusu tutarların kayda alınma sırasına göre ödenmesinden muhasebe yetkilisinin sorumlu olacağı açıktır.

İdarenin hesap ve işlemleri kapsamında 320 Bütçe emanetleri hesabının ayrıntısının incelenmesi neticesinde; söz konusu hesaptan yapılan ödemelerin, yukarıda belirtilen mevzuat

---

hükümlerine aykırı olarak, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; ödemelerin söz konusu hesaptan, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmaya başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, emanet hesaplarındaki tutarların mevzuatında belirtilen esas ve usullerde ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 27: Kiraya Verilen Duran Varlıkların Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi

İdare tarafından kiraya verilen taşınmazlara ilişkin kira gelirleri; 993 Maddi duran varlıkların kira ve irtifak hakkı gelirleri hesabı ile 999 Diğer nazım hesaplar karşılığı hesabında muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "*Detaylı hesap planları*" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına, kiraya verilen taşınmazların kira gelirlerinin takibine yönelik olarak 993 Maddi duran varlıkların kira ve irtifak hakkı gelirleri hesabı eklenmiş ancak hesaba ve işleyişine ilişkin Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde hüküm düzenlenmemiştir. Bu durumda Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı açıktır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "*993 Maddi duran varlıkların kira ve irtifak hakkı gelirleri hesabı*" başlıklı 306/U maddesinde;

"Bu hesap, kamu idarelerine ait maddi duran varlıklardan kiraya verilen veya üzerinde irtifak hakkı tesis edilenlere ilişkin olarak sözleşmelerinde yer alan kira ve irtifak hakkı gelirlerinin izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "*999 Diğer nazım hesaplar karşılığı hesabı*" başlıklı 306/V maddesinde;

"Bu hesaba, bu hesap grubunda yer alan hesaplara yazılan tutarlar karşılık olarak kaydedilir." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; kiraya verilen taşınmazlara ilişkin kira gelirlerinin 993 Maddi duran varlıkların kira ve irtifak hakkı gelirleri hesabı ile 999 Diğer nazım hesaplar karşılığı hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından kiraya verilen taşınmazlara ilişkin kira gelirlerinin yukarıda açıklanan muhasebe hesaplarında izlenmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; muhasebe kayıtlarıyla ilgili hesaplarda gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, İdare tarafından kiraya verilen taşınmazlara ilişkin kira gelirlerinin muhasebenin bilgi verme ve izleme fonksiyonunu yerine getiren nazım hesaplarda yılı içinde muhasebeleştirilmemesi nedeniyle 2021 yılı Bilanço dipnotları açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Kamu Kurum ve Kuruluşu Niteliğinde Olmadığı Halde Elektrik Dağıtım Şirketine Taşınmaz Tahsisi Yapılması	2020	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 20: Taşınmaz Tahsisi Açısından Kamu Kurum ve Kuruluşu Niteliğinde Olmayan Kamu Şirketine ve Özel Şirkete Taşınmaz Tahsisi Yapılması” olarak yer almıştır.
Taşınmaz Kiralamalarında Mevzuata Aykırı Olarak Kira Süresinin Uzatılması	2020	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 19: Taşınmaz Kiralamalarında Mevzuata Aykırı

			Olarak Kira Süresinin Uzatılması” olarak yer almıştır.
Evsel Katı Atık Ücretine Ait Herhangi Bir Tahsilatın Yapılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 13: Evsel Katı Atık Ücretine Ait Herhangi Bir Tahsilatın Yapılmaması” olarak yer almıştır.
Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Belirlenmemesi Nedeniyle Herhangi Bir Tahsilatın Yapılmaması	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 14: Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Alınmaması” olarak yer almıştır.

İdarenin Kreşinde Belirlenen Ücret Tarifesinin İlgili Tebliğe Aykırı Olması	2020	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 12: İdareye Ait Kreş İçin Belirlenen Ücret Tarifesinin İlgili Tebliğe Aykırı Olması” olarak yer almıştır.
İşçilerin Ücretli Yıllık İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 9: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması” olarak yer almıştır.
Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 23: Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi” olarak yer almıştır.

Kiraya Verilen Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri ile Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 27: Kiraya Verilen Duran Varlıkların Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi” olarak yer almıştır.
---	------	-------------------------	--